

2016

þý £ Å ½ ´ ¹ ´ ± Ã ⁰ ± » ˉ ± ± À ì ´ í ¿  
 þý µ ⁰ À ± ¹ ´ µ Å Ä ¹ ⁰ ¿ Í Â . Î Â µ Æ ± Á ¼ ì ¶  
 þý À Î Â µ À · Á µ ¬ ¶ µ ¹ , µ Ä ¹ ⁰ ¬ Ä · ½ Ã Ç ·  
 þý µ ⁰ À ± ¹ ´ µ Å Ä ¹ ⁰ Î ½ - ¼ ± , · Ä Î ½ , Ä · ½  
 þý µ À ˉ ´ ¿ Ã · , Ä · ½ ´ ¹ ± ¼ ì Á Æ É Ã · ⁰ ± ¹  
 þý ± ½ ¬ À Ä Å ¾ · Ä · Â À Á ¿ Ã É À ¹ ⁰ ì Ä · Ä ±  
 þý ¼ ± , · Ä Î ½ , ± » » ¬ ⁰ ± ¹ À Î Â Ä ¿ Å Â  
 þý ¼ µ Ä ± ´ ´ µ ¹ ± ¾ ˉ µ Â ⁰ ± ¹ Ç ± Á ˉ Ã ¼ ±  
 þý ¼ ¹ ± ¶ É ®

þý α Ã - » µ À ¿ Å , • » µ ¬ ½ ±  
 þý Á ð Á ± ¼ ¼ ± " · ¼ ì Ã ¹ ± Â " ¹ ¿ ˉ ⁰ · Ã · Â , £ Ç ¿ » ® Ý ¹ ⁰ ¿ ½ ¿ ¼ ¹ ⁰ Î ½ · À ¹ Ã Ä · ¼ Î ½ ⁰ ± ¹ " ¹ ¿ ˉ ⁰ ·  
 þý ± ½ µ À ¹ Ã Ä ® ¼ ¹ ¿ · µ ¬ À ¿ » ¹ Â ¬ Æ ¿ Å

# ***ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ***

## ***ΠΑΦΟΥ***



*Διπλωματική Εργασία*

«Συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς. Πώς εφαρμόζεται, πώς επηρεάζει θετικά την σχέση εκπαιδευτικών-μαθητών, την επίδοση, την διαμόρφωση και την ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών, αλλά και πώς τους μεταδίδει αξίες και χαρίσματα για μια ζωή»

Ελεάνα Τσέλεπου

***ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ***

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2016

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΠΑΦΟΥ**

**ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**«Συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς. Πώς εφαρμόζεται,  
πώς επηρεάζει θετικά την σχέση εκπαιδευτικών-μαθητών, την  
επίδοση, την διαμόρφωση και την ανάπτυξη της  
προσωπικότητας των μαθητών αλλά και πώς τους μεταδίδει  
αξίες και χαρίσματα για μια ζωή»**

Ελέανα Τσέλεπου

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια

Κατερίνα Κωνσταντινίδη Βλαδιμήρου

Η Διπλωματική Εργασία υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων απόκτησης του Μεταπτυχιακού Πτυχίου Δημόσιας Διοίκησης (MPA), με κατεύθυνση στην Εκπαιδευτική Διοίκηση.

Σεπτέμβριος 2016

---

---

## *Ευχαριστίες*

---

---

Αρχικά, οφείλω να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές του κλάδου της Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Νεάπολις Πάφου και κυρίως τους καθηγητές της Εκπαιδευτικής Διοίκησης, τον κ. Στέλιο Πέτρου και την κ. Κατερίνα Κωνσταντινίδη-Βλαδιμήρου. Ειδικότερά, θα ήθελα να ευχαριστήσω την επόπτρια μου, κ. Κατερίνα Βλαδιμήρου Κωνσταντινίδη για την πολύτιμη καθοδήγηση της και την άψογη συνεργασία που είχαμε το έτος 2015-2016. Επιπλέον νιώθω την ανάγκη να ευχαριστήσω τους γονείς μου και τους δύο αδελφούς μου διότι χωρίς αυτούς δεν θα ήμουν αυτή που είμαι σήμερα και δεν θα έφτανα μέχρι εδώ. Πολλά ευχαριστώ οφείλω στον παππού μου Λεόντιο και την γιαγιά μου Ελένη για λόγους που ίσως μια ολόκληρη διπλωματική εργασία να μην είναι αρκετή για να τους αναλύσω. Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ στον άνθρωπό μου που με στήριξε όλον αυτό τον καιρό και για την κατανόηση που έδειξε.

---

---

## *Περίληψη*

---

---

Μέσα στον σύγχρονο μεταβαλλόμενο κόσμο , το έργο του εκπαιδευτικού καθώς και οι μέθοδοι διδασκαλίας μετασχηματίζονται προκειμένου να ακολουθήσουν τις εξελίξεις και να ικανοποιήσουν τις αυξημένες κοινωνικές απαιτήσεις για παροχή υψηλού επιπέδου μόρφωσης για όλους τους μαθητές. Η συνδιδασκαλία αποτελεί τομή στην απομονωμένη διδασκαλία μετατρέποντας την σε συμμετοχική πράξη. Η απόφαση εμπλοκής δύο εκπαιδευτικών σε συνδιδασκαλία προϋποθέτει ικανότητες υγιούς συνεργασίας και αφοσίωσης αμφοτέρων στον κοινό στόχο μάθησης για τους μαθητές τους. Οι κύριοι σκοποί της παρούσας διπλωματικής εργασίας αφορούν την μελέτη περίπτωσης κατά την οποία εφαρμόζεται το μοντέλο της συνδιδασκαλίας από δύο καθηγητές μέσα σε μια τάξη. Επίσης, εστιάζοντας στο σχολικό περιβάλλον διερευνείται κατά πόσον η συνδιδασκαλία επηρεάζει θετικά την σχέση εκπαιδευτικών-μαθητών, την διαμόρφωση και την ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών καθώς και την επίδοσή τους. Παράλληλα διερευνείται κατά πόσον η συνδιδασκαλία από δύο καθηγητές, εκτός από γνώσεις, μεταδίδει στους μαθητές αξίες και χαρίσματα που θα τους ακολουθούν για μια ζωή. Τελικός στόχος είναι η διερεύνηση του κατά πόσον είναι εφικτό να υιοθετηθεί το μοντέλο συνδιδασκαλίας στο Κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα. Για τους παραπάνω ερευνητικούς σκοπούς χρησιμοποιείται μελέτη περίπτωσης. Τα κύρια αποτελέσματα της έρευνας αφορούν: α) την θετική αποτίμηση του μοντέλου συνδιδασκαλίας από τους μαθητές, β) την θετική συμβολή του μοντέλου συνδιδασκαλίας στην επίδοση των μαθητών, γ) την καλλιέργεια αξιών και κοινωνικών δεξιοτήτων μέσα από την εφαρμογή συνδιδασκαλίας δ) την επιτακτική ανάγκη υιοθέτησης του μοντέλου συνδιδασκαλίας στο Κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα.

**ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ:** Συνδιδασκαλία - Συνεργατική διδασκαλία - Συνεκπαίδευση - Κοινή διδασκαλία - Παράλληλη διδασκαλία - Ομαδική διδασκαλία – Εκπαιδευτικοί – Συνεργασία.

---

---

# Περιεχόμενα

---

---

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	i
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	ii
<b>1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ .....</b>	<b>1</b>
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.2 ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	4
<b>2 ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....</b>	<b>6</b>
2.1 ΠΩΣ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΑΠΟ ΔΥΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΤΙ ΕΙΝΑΙ.6	
2.1.1 <i>Τα έξι μοντέλα συνδιδασκαλίας.....</i>	<i>8</i>
2.2 ΠΩΣ Η ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΑΠΟ ΔΥΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ ΘΕΤΙΚΑ ΤΗΝ ΣΧΕΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ-ΜΑΘΗΤΩΝ, ΤΗΝ ΕΠΙΔΟΣΗ, ΤΗΝ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥΣ.....	12
2.3 ΠΩΣ Η ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΑΠΟ ΔΥΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΜΕΤΑΔΙΔΕΙ ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΓΝΩΣΕΙΣ, ΑΛΛΑ ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΧΑΡΙΣΜΑΤΑ ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΖΩΗ.....	16
<b>3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ .....</b>	<b>19</b>
3.1 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ( CASE STUDY).....	19
3.1.1 <i>Ερευνητικό εργαλείο της έρευνας και τρόπος χορήγησης.....</i>	<i>20</i>
3.1.2 <i>Το δείγμα της έρευνας.....</i>	<i>21</i>
3.1.3 <i>Τόπος και χρόνος.....</i>	<i>21</i>
3.1.4 <i>Ηθική έρευνας.....</i>	<i>22</i>
<b>4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ .....</b>	<b>23</b>
4.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.....	23
<b>5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ .....</b>	<b>31</b>
5.1 ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ .....	31
5.2 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	33
5.3 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ.....	34
<b>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ .....</b>	<b>35</b>
<b>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....</b>	<b>39</b>

---

---

## *Σχήματα*

---

---

Σχήμα 1: Τα έξι μοντέλα συνδιδασκαλίας.....	9
Σχήμα 2.: Φύλο συμμετεχόντων .....	23
Σχήμα 3: Τόπος καταγωγής .....	24
Σχήμα 4: Βαθμοί πρώτου τριμήνου .....	30
Σχήμα 5: Βαθμοί δεύτερου τριμήνου .....	30

---

---

## *Πίνακες*

---

---

Πίνακας 1: Χρόνια παραμονής στη Κύπρο .....	24
Πίνακας 2: Ερωτήσεις- απαντήσεις σχετικά με την συνδιδασκαλία .....	25
Πίνακας 3: Επίδοση/ Αξιολόγηση μαθητών.....	29



---

---

## *Παραρτήματα*

---

---

Παράρτημα I - Δείγμα Ερωτηματολογίου .....	39
Παράρτημα II - Επιστολή Συγκατάθεσης Γονέων .....	43
Παράρτημα III – Πίνακες .....	44

---

---

# Κεφάλαιο 1

---

---

## 1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

### 1.1 Εισαγωγή

Η συνδιδασκαλία (co-teaching) ή συνεργατική διδασκαλία (co-operative teaching) αποτελεί μια σύγχρονη μέθοδο διδασκαλίας, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί μέσα σε μία τάξη και εφαρμόζεται ανάμεσα σε δύο ή ακόμη και περισσότερους εκπαιδευτικούς, συνήθως υπάρχει ένας γενικός και ένας ειδικός όπου δουλεύουν μαζί, προκειμένου να διδάξουν μία διαφορετική, ανάμεικτη ομάδα μαθητών, στον ίδιο φυσικό χώρο. (Cook & Friend, 1995; Cook, 2004; Murawski & Dieker, 2004)

Σύμφωνα με τους Marilyn Friend και Lynne Cook (1996) υπάρχουν έξι μοντέλα προσέγγισης της συνδιδασκαλίας:

- i. Ένας διδάσκει, ένας παρακολουθεί (one teach, one observe)
- ii. Σταθμοί διδασκαλίας (station teaching)
- iii. Παράλληλη διδασκαλία (parallel teaching)
- iv. Εναλλακτική διδασκαλία (alternative teaching)
- v. Ομαδική διδασκαλία (team teaching)
- vi. Ένας διδάσκει ,ένας βοηθάει (one teach , one assist)

Το πιο σύνηθες μοντέλο συνδιδασκαλίας είναι ότι κατά την παράδοση μαθήματος, υπάρχουν μέσα στην τάξη δύο εκπαιδευτικοί όπου ο ένας μπορεί να είναι ο γενικός εκπαιδευτικός και ο άλλος να εκτελεί χρέη ειδικού εκπαιδευτικού. (Villa, Thousand & Nevin, 2004)

Πολλοί υποστηρίζουν πως η συνδιδασκαλία ξεκίνησε από την ανάγκη να συμπεριληφθούν σε όλες τις τάξεις των σχολείων και μαθητές οι οποίοι πιθανόν να έχουν μαθησιακές ή κινητικές δυσκολίες, άποροι μαθητές, μαθητές με πειθαρχικό αποκλεισμό ή κοινωνικά απομονωμένοι, γενικά παιδιά τα οποία για μεγάλο χρονικό διάστημα ζούσαν στο περιθώριο και δεν λάμβαναν την αναγκαία σημασία και προσοχή. (Scruggs, Mastropieri & Mcduffie, 2007) Στην συγκεκριμένη περίπτωση, ο ρόλος του δεύτερου εκπαιδευτικού, ο οποίος συνήθως κατέχει πτυχίο ειδικής εκπαίδευσης, είναι να συνοδεύει, να στηρίζει και να ενθαρρύνει μαθητές που τυχόν να αντιμετωπίζουν κάποιο από τα προαναφερόμενα πρόβλημα. (Basso & McCoy, 2007). Υπάρχουν και άλλες προσεγγίσεις σχετικά με την συνεργατική διδασκαλία τις οποίες θα αναφέρω στην συνέχεια αυτής της διπλωματικής εργασίας.

Στις μέρες μας, η εκπαίδευση παγκοσμίως έχει περάσει από το παραδοσιακό σχολείο στο σύγχρονο ή ανοιχτό σχολείο (Πέτρου, 2008). Η ανάγκη για βελτίωση και εξεύρεση καινοτόμων ιδεών για καλύτερη μετάδοση γνώσεων στους μαθητές έχει οδηγήσει στο να γίνουν σημαντικά βήματα όσον αφορά το κεφάλαιο Παιδεία. Μέσα σε αυτόν τον συνεχώς μεταβαλλόμενο κόσμο ο ρόλος του εκπαιδευτικού έχει γίνει ακόμη πιο δύσκολος, δεδομένου του ότι πρέπει να προσαρμοστεί τόσο στις σύγχρονες ανάγκες μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας όσο και στις ποικίλες ανάγκες των μαθητών σε περιπτώσεις έλλειψης συγκέντρωσης, προβλημάτων συμπεριφοράς και επίδοσης των μαθητών. Στην Κύπρο πλέον κάθε τάξη είναι πολυπολιτισμική, παράγοντας που κάνει το έργο των εκπαιδευτικών ακόμη πιο δύσκολο. «Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (Υ.Π.Π.), υιοθετώντας το διαπολιτισμικό μοντέλο, έχει προωθήσει τα τελευταία χρόνια μια σειρά από ενέργειες και δράσεις στο πλαίσιο της Διαπολιτισμικής Αγωγής και Εκπαίδευσης με στόχο την αλληλοαποδοχή, την καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης και την εξάλειψη αρνητικών στερεοτύπων και προκαταλήψεων μεταξύ των παιδιών. Μέσα από την υφιστάμενη εκπαιδευτική πολιτική επιδιώκεται η ομαλή ένταξη των αλλόγλωσσων μαθητών στο Κυπριακό Εκπαιδευτικό Σύστημα και η αποτελεσματικότερη επικοινωνία, παρέχοντας εκπαίδευση μέσω της προσφοράς ενισχυμένων και διαφοροποιημένων προγραμμάτων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας». (ιστοσελίδα Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, 2016)

### **Σκοποί και ερευνητικά ερωτήματα**

Αρχικά η παρούσα διπλωματική εργασία αποσκοπεί αφενός στην μελέτη του μοντέλου συνδιδασκαλίας και αφετέρου στο πώς αυτό επηρεάζει τους μαθητές. Ειδικότερα η παρούσα εργασία εστιάζει στην διερεύνηση οποιασδήποτε αλλαγής στην σχέση εκπαιδευτικών-μαθητών εάν υπάρχει και με ποιο τρόπο επηρεάζει θετικά τους μαθητές. Επίσης, εστιάζοντας στο επίπεδο της σχολικής μονάδας, σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η αποτίμηση από τους ίδιους τους μαθητές στο κατά πόσον η συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς τους επηρεάζει στην διαμόρφωση και την ανάπτυξη της προσωπικότητας τους και σε ποιο βαθμό τους μεταδίδει εκτός από γνώσεις, αξίες και χαρίσματα που θα κρατήσουν για μια ζωή. Τελικός στόχος είναι η διερεύνηση της περίπτωσης εφαρμογής του μοντέλου συνδιδασκαλίας στο Κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα.

Για τους σκοπούς αυτούς διαμορφώνονται τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

- I. Πώς εφαρμόζεται το μοντέλο της συνδιδασκαλίας από δύο εκπαιδευτικούς και τι είναι;
- II. Πώς η συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς επηρεάζει θετικά την σχέση εκπαιδευτικών-μαθητών, την επίδοση, την διαμόρφωση και την ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών;
- III. Πώς η συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς μεταδίδει όχι μόνο γνώσεις, αλλά αξίες και χαρίσματα στους μαθητές για μια ζωή;

## **1.2 Αναγκαιότητα και σημαντικότητα της έρευνας.**

Η σημαντικότητα και αναγκαιότητα της παρούσας έρευνας αποτυπώνεται καταρχάς στο γεγονός ότι η συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς μέσα σε μια τάξη δεν έχει ερευνηθεί μέχρι στιγμής στο Κυπριακό συγκείμενο. Δεδομένου του ότι η Κύπρος έχει πλέον γίνει μια πολυπολιτισμική κοινωνία η ανάγκη για επαναπροσδιορισμό της εκπαίδευσης καθιστάτε επιτακτική. Επομένως το θέμα που πραγματεύεται η παρούσα εργασία χρίζει διερεύνησης.

Επιπρόσθετα, η επιλογή του συγκεκριμένου θέματος προέκυψε και μέσα από την συμμετοχή μου στο σχέδιο τοποθέτησης ανέργων νέων πτυχιούχων για απόκτηση εργασιακής πείρας σε επιχειρήσεις / οργανισμούς μέσω της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου ( ΑΝΑΔ). Συμμετείχα στο συγκεκριμένο πρόγραμμα για απόκτηση εργασιακής πείρας σε Γυμνάσιο της επαρχίας Πάφου ως καθηγήτρια Αγγλικών. Ανάμεσα στα καθήκοντα μου ήταν εκτός από την προετοιμασία σχεδίων μαθήματος, αναλήψεις διδασκαλίας, αναπληρώσεις και η παρακολούθηση των μαθημάτων που διεξάγονταν από άλλο συνάδελφο εκπαιδευτικό. Στο συγκεκριμένο σχολείο υπήρχαν παιδιά πολλών εθνικοτήτων γεγονός που έκανε το έργο του εκπαιδευτικού πιο δύσκολο δεδομένου του ότι έπρεπε να καλύψει τις ανάγκες πολλών μαθητών σε τάξεις μικτών ικανοτήτων και διαφορετικών εθνικοτήτων. Η ανάγκη για συνδιδασκαλία στο συγκεκριμένο σχολείο ήταν επιτακτική μιας και στις πλείστες περιπτώσεις οι στόχοι του εκάστοτε εκπαιδευτικού δεν ήταν εφικτό να εκπληρωθούν. Θεωρώ πως εάν σε όλες τις τάξεις υπήρχαν δύο εκπαιδευτικοί οι οποίοι θα συνεργάζονταν ώστε να εφαρμόζεται το μοντέλο της συνδιδασκαλίας, τότε οι μαθητές θα λάμβαναν περισσότερη προσοχή σε μαθήματα που πιθανόν να είχαν ελλείψεις, θα είχαν μια επιπλέον βοήθεια και προτροπή για καλύτερα αποτελέσματα. Πλέον, δεν είναι μόνο τα παιδιά της ειδικής εκπαίδευσης που χρειάζονται έναν βοηθό εκπαιδευτικό άλλα όλα έχουν την ανάγκη να νιώθουν πως ανά πάσα στιγμή έχουν κάποιον δίπλα τους. Πόσο μάλλον όταν μέσα σε μια τάξη υπάρχουν μαθητές οι οποίοι είναι αλλόγλωσσοι και δυσκολεύονται να κατανοούν, να μαθαίνουν και να χτίζουν πάνω σε μια γλώσσα που δεν είναι η μητρική τους. Επομένως, η διερεύνηση του κατά πόσον υπάρχει ανάγκη στα Κυπριακά σχολεία ένταξης του μοντέλου συνδιδασκαλίας είναι αναγκαία.

Τέλος, η αναγκαιότητα της συγκεκριμένης έρευνας έγκειται και στο γεγονός της άμεσης ανάγκης για εργοδότηση που υπάρχει στις μέρες μας. Μέσα από αυτή την έρευνα μπορούν να δοθούν λύσεις για εργοδότηση πολλών ανέργων πτυχιούχων

εκπαιδευτικών. Η ανεργία στην Κύπρο τα τελευταία χρόνια είναι στα ύψη και με την πρόσληψη εκπαιδευτικών ως βοηθών θα μειωνόταν αρκετά το ποσοστό ανεργίας. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού με αυτόν τον τρόπο θα μπορούσε να ακολουθήσει το παράδειγμα της ANAD και να εργοδοτήσει ανέργους πτυχιούχους εκπαιδευτικούς.

Όλοι οι πιο πάνω λόγοι συνέβαλαν στο να πραγματοποιηθεί η παρούσα διπλωματική εργασία η οποία θα αποτελέσει καινοτομία στα Κυπριακά ερευνητικά δεδομένα και έναυσμα για υιοθέτηση του μοντέλου συνδιδασκαλίας στο εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου.

---

---

## **Κεφάλαιο 2**

---

---

### **2 ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

Στο παρόν κεφάλαιο σκιαγραφείται αναλυτικά το μοντέλο συνδιδασκαλίας όπως έχει μελετηθεί και αποτυπωθεί από διάφορους ερευνητές. Γίνεται αναφορά στα έξι μοντέλα συνδιδασκαλίας καθώς και πώς η συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς επηρεάζει την σχέση εκπαιδευτικών-μαθητών.

#### **2.1 Πώς εφαρμόζεται το μοντέλο της συνδιδασκαλίας από δύο εκπαιδευτικούς και τι είναι.**

Ο όρος «συνδιδασκαλία» έχει πολλές διαφορετικές έννοιες που την περικυκλώνουν. Η παρούσα μελέτη θα δώσει έμφαση στο ότι υφίσταται συνδιδασκαλία όταν υπάρχει συνεργασία μεταξύ δύο ή και περισσότερων εκπαιδευτικών κατά την παράδοση του μαθήματος. Στην ξένη βιβλιογραφία γίνεται αναφορά στην συνδιδασκαλία με διάφορες έννοιες, όπως: «co- teaching», «collaboration teaching», και «co- operative teaching». Επίσης, υπάρχουν διάφορες τεχνικές συνδιδασκαλίας στις οποίες αναφερόμαστε με τους όρους: «one teach, one observe/support», «team teaching», «parallel teaching», «alternative teaching», «station teaching».

Η γενική ιδέα της συνδιδασκαλίας στηρίζεται στην ύπαρξη μέσα στην γενική τάξη δύο (ή και περισσότερων) εκπαιδευτικών, συνήθως ένας γενικός και ένας ειδικός όπου δουλεύουν μαζί, προκειμένου να διδάξουν μία διαφορετική, ανάμεικτη ομάδα μαθητών, στον ίδιο φυσικό χώρο (Cook & Friend, 1995). Οι Bauwens and Hourcade (όπως αναφέρεται στο Walter-Thomas, 1997) δηλώνουν ότι η συνεργατική διδασκαλία είναι μια μορφή αναδόμησης των εκπαιδευτικών διαδικασιών κατά την οποία δύο ή παραπάνω εκπαιδευτικοί συγκεκριμένων εκπαιδευτικών αντικειμένων συνεργάζονται για να στηρίξουν ακαδημαϊκά και συμπεριφορικά ανομοιογενείς ομάδες μαθητών σε ενταξιακά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Παράλληλα, συνδιδασκαλία είναι δύο καθηγητές (ένας καθηγητής και ένας υποψήφιος καθηγητής) που δουλεύουν μαζί πάνω σε ομάδες μαθητών- μοιράζονται τον σχεδιασμό, την οργάνωση, την παράδοση και την

αξιολόγηση της διδασκαλίας , καθώς επίσης και τον φυσικό χώρο. (Bacharach & Heck, 2010)

Η από κοινού εκπαίδευση πέρασε μέσα από διάφορα στάδια μέχρι να φτάσει στην συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς, όπως: α) η χωριστή εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, β) η μερική ένταξη του παιδιού στη γενική τάξη και η ταυτόχρονη παρακολούθηση τμήματος ένταξης ή σχολείου ή ενισχυτικής διδασκαλίας, γ) η πλήρης ένταξη του παιδιού στη γενική τάξη με την ύπαρξη όμως δύο εκπαιδευτικών στην ίδια αίθουσα και δ) η πλήρης ένταξη του παιδιού στη γενική τάξη με ταυτόχρονη υποστήριξη του εκπαιδευτικού από περιοδεύοντα δάσκαλο. (Πολυχρονοπούλου, 2003α Μιχαηλίδης, 2009)

Ο ορισμός των Friend & Cook (1991) για την έννοια της συνεργασίας είναι ο ακόλουθος: Η συνεργασία μεταξύ προσώπων είναι ένα είδος άμεσης αλληλεπίδρασης μεταξύ τουλάχιστον δύο ατόμων που εθελοντικά έχουν προσφερθεί για την από κοινού λήψη αποφάσεων και την κοινή εργασία προς την κατεύθυνση της επίτευξης ενός σκοπού. Σύμφωνα με την Walther-Thomas (όπως αναφέρεται στο Sileo, & Garderen, 2010), οι δάσκαλοι της συνεργατικής διδασκαλίας μοιράζονται την ευθύνη για άμεση καθοδήγηση, την ανάπτυξη και τροποποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματος, την καθοδηγούμενη εξάσκηση, τις διάφορες δραστηριότητες, τον έλεγχο της προόδου, την επικοινωνία με τους γονείς και την εκπαιδευτική αξιολόγηση. Έτσι, η συνεργατική διδασκαλία δίνει την δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να υποστηρίξουν τους μαθητές τόσο σε ακαδημαϊκό επίπεδο όσο και σε επίπεδο συμπεριφοράς.

Ο Fontana (2005), αναφέρει πως μέσα από την μαθησιακή διαδικασία της συνδιδασκαλίας μπορούν να ωφεληθούν μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στους ακαδημαϊκούς τομείς, στην αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθησή τους, αλλά και στη συναναστροφή τους με συνομηλίκους. Ακόμα, μπορούν να βοηθηθούν μαθητές που βρίσκονται σε κίνδυνο μαθησιακής αποτυχίας καθώς θα είναι δυνατόν να τους δίνεται εξατομικευμένη προσοχή και αυξημένος διδακτικός χρόνος.



### 2.1.1 Τα έξι μοντέλα συνδιδασκαλίας

Σύμφωνα με τους Marilyn Friend και Lynne Cook (1996) υπάρχουν έξι μοντέλα προσεγγίσεων της συνδιδασκαλίας:

#### I. Ένας διδάσκει, ένας παρακολουθεί (*one teach, one observe*)

Σε αυτή την περίπτωση, ο ένας εκπαιδευτικός οδηγεί και έχει την πρωταρχική ευθύνη της τάξης μιας και αυτός σχεδιάζει και διδάσκει ενώ ο άλλος έχει υποστηρικτικό ρόλο. Καθήκον του είναι να κινείται μέσα στην τάξη βοηθώντας ατομικά τους μαθητές και να παρακολουθεί συγκεκριμένες συμπεριφορές. Για παράδειγμα, ο ένας εκπαιδευτικός μπορεί να διδάσκει το μάθημα ενώ ο άλλος κινείται στην ολομέλεια της τάξης παρέχοντας στήριξη σε αδύνατους μαθητές ή ο ένας εκπαιδευτικός μπορεί να διδάσκει ενώ ο άλλος να μοιράζει υλικό στους μαθητές.

#### II. Σταθμοί διδασκαλίας (*station teaching*)

Οι εκπαιδευτικοί σε αυτό το μοντέλο συνδιδασκαλίας, διαμοιράζουν το διδακτικό υλικό του εκάστοτε μαθήματος, κάνουν σχέδια μαθήματος και διδάσκουν μέρος από αυτό. Οι μαθητές είναι χωρισμένοι σε ομάδες και δουλεύουν στους διάφορους σταθμούς εργασίας που υπάρχουν στην τάξη, με σχεδόν όλους τους σταθμούς να έχουν από έναν εκπαιδευτικό. Υπάρχουν όμως και ορισμένοι σταθμοί όπου οι μαθητές δουλεύουν από μόνοι τους. Παραδείγματος χάριν, σε μια τάξη φυσικής μπορεί να πραγματοποιούνται τρία ή και περισσότερα πειράματα διαφορετικά με την βοήθεια του βασικού εκπαιδευτικού ή του βοηθού.

#### III. Παράλληλη διδασκαλία (*parallel teaching*)

Στην παράλληλη διδασκαλία οι μαθητές μιας τάξης χωρίζονται σε δύο ομάδες, όπου δύο εκπαιδευτικοί σχεδιάζουν τη διδασκαλία και διδάσκουν ο ένας στη μία ομάδα και ο άλλος στην άλλη την ίδια ακριβώς διδακτέα ύλη. Για παράδειγμα, και οι δύο εκπαιδευτικοί μπορεί να διδάσκουν το ίδιο κεφάλαιο στο μάθημα της πληροφορικής. Εάν στην τάξη υπάρχουν δύο ηλεκτρονικοί υπολογιστές οι εκπαιδευτικοί μπορούν να δείξουν στους μαθητές πώς να χρησιμοποιούν ένα πρόγραμμα κάνοντας πρακτική.

#### IV. Εναλλακτική διδασκαλία (*alternative teaching*)

Κατά την εναλλακτική διδασκαλία, ο βοηθός εκπαιδευτικός διδάσκει μία μικρή ομάδα μαθητών είτε μέσα είτε έξω από την τάξη, ενώ ο άλλος εκπαιδευτικός καθοδηγεί την υπόλοιπη τάξη. Με αυτή την τεχνική, ο βοηθός μπορεί να απευθυνθεί σε ένα μικρό ποσοστό των μαθητών που ίσως να αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα σχετικά με κάποια εργασία που τους έχει ανατεθεί.

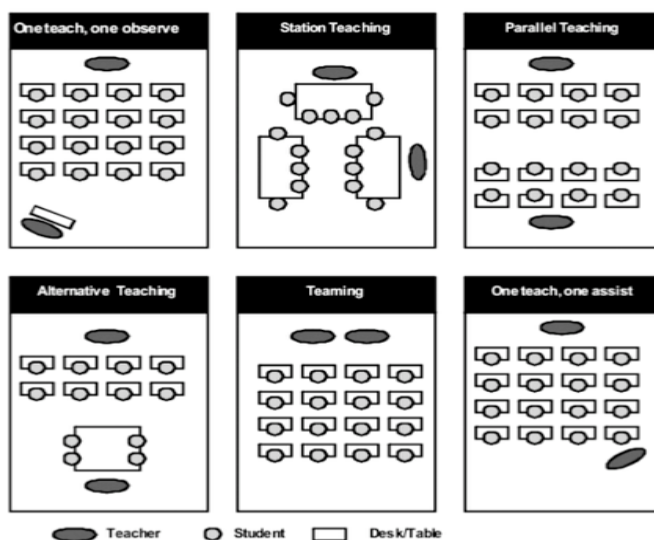
#### V. Ομαδική διδασκαλία (*team teaching*)

Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο συνδιδασκαλίας και οι δύο εκπαιδευτικοί σχεδιάζουν τη διδασκαλία και καθοδηγούν τους μαθητές στην τάξη, με ένα συντονισμένο τρόπο. Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνουν τον διάλογο μεταξύ εκείνων και των μαθητών, καθώς και την συζήτηση μεταξύ των μαθητών. Είναι καθήκον και των δύο εκπαιδευτικών να διαχειρίζονται την διδασκαλία αλλά και την πειθαρχία της τάξης.

#### VI. Ένας διδάσκει, ένας βοηθάει (*one teach, one assist*)

Το μοντέλο αυτό είναι παρόμοιο με το πρώτο, το ένας διδάσκει, ένας παρακολουθεί. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διάφορους λόγους και συνήθως αποτελεί το πρώτο μοντέλο συνδιδασκαλίας επειδή έχει την ιδιότητα να φέρνει τους εκπαιδευτικούς πιο κοντά. Επιπρόσθετα, εάν ο ένας εκπαιδευτικός είναι πιο έμπειρος από τον άλλο τότε μπορεί να παραδώσει μάθημα ενώ ο άλλος θα βοηθάει μαθητές που χρειάζονται συνεχή καθοδήγηση.

**Σχήμα 1: Τα έξι μοντέλα συνδιδασκαλίας**



Σύμφωνα με τους Cook & Friend (1991) η συνδιδασκαλία έχει κάποια χαρακτηριστικά τα οποία την προσδιορίζουν.

***Είναι εθελοντική:*** Μπορεί μεν να επιβάλλεται στους δασκάλους να εργάζονται πολύ κοντά, αλλά κανείς δεν μπορεί να τους επιβάλει τη συνεργασία. Η δουλειά σε συνεργασία είναι εθελοντική και συνειδητή επιλογή και γι' αυτό συχνά φέρει τα χαρακτηριστικά της άτυπης συνεργασίας.

***Βασίζεται την ιδέα της ισότητας:*** Οι δάσκαλοι που συνεργάζονται πιστεύουν ότι η συνεισφορά όλων είναι της ίδιας αξίας. Η ποσότητα και η φύση της συνεισφοράς ενός εκάστου ίσως να διαφέρει, ωστόσο οι δάσκαλοι αναγνωρίζουν ότι αυτό που ο καθένας προσφέρει είναι ουσιαστικό για το σύνολο της προσπάθειας.

***Απαιτεί κοινό σκοπό:*** Οι δάσκαλοι συνεργάζονται, όταν μοιράζονται ένα κοινό σκοπό. Αν εργάζονται σε τμηματικούς στόχους, μπορεί να συμβεί δυσκολία στην επικοινωνία τους και ματαίωση της συνεργασίας.

***Περιλαμβάνει κοινή υπευθυνότητα για αποφάσεις κλειδιά:*** Μολονότι οι εκπαιδευτικοί μπορεί να διαιρούν το κοινό προς επίτευξη έργο σε μέρη, ο καθένας είναι ισότιμος εταίρος στη λήψη των θεμελιωδών αποφάσεων, ως προς τις δραστηριότητες που πρέπει να αναληφθούν. Αυτή η κοινή υπευθυνότητα ενισχύει την αίσθηση της ισότητας που υφίσταται μεταξύ των συναδέλφων.

***Περιλαμβάνει κοινή ευθύνη για τα αποτελέσματα:*** Αυτό το χαρακτηριστικό προκύπτει άμεσα από την κοινή υπευθυνότητα. Έτσι, εάν οι δάσκαλοι μοιράζονται την υπευθυνότητα για τις αποφάσεις κλειδιά, πρέπει να μοιράζονται και τα αποτελέσματα των αποφάσεών τους, είτε αυτά είναι θετικά είτε αρνητικά.

***Βασίζεται σε κοινά μέσα:*** Ο κάθε δάσκαλος που συμμετέχει σε μια συλλογική προσπάθεια διαθέτει και κάποιο μέσο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αίσθηση μιας αναπτυσσόμενης δέσμευσης και της ενίσχυσης της ιδέας της ισότητας. Ως μέσα μπορεί να εκληφθούν ο χρόνος, η ειδίκευση σε ένα τομέα, ο χώρος που μπορεί να διαθέτει κάποιος, ο εξοπλισμός και άλλα παρόμοια.

**Αναπτύσσει αρετές:** Η συνεργασία βασίζεται στην πεποίθηση της αξίας της κοινής λήψης αποφάσεων, της εμπιστοσύνης και του σεβασμού μεταξύ των εταίρων. Εντούτοις, αν και κάποια από αυτά τα στοιχεία είναι προαπαιτούμενα -έως ένα βαθμό- δεν είναι κεντρικά ζητούμενα σε αρχικές φάσεις της συνεργατικής σχέσης. Όσο οι δάσκαλοι γίνονται πιο έμπειροι στη συνεργασία τους, η σχέση μεταξύ τους χαρακτηρίζεται από σεβασμό και εμπιστοσύνη που όσο μεγαλώνει, τόσο πιο επιτυχημένα εξελίσσεται η συνεργασία.

Μέσα από έρευνες που έγιναν την τελευταία δεκαετία βρέθηκε ότι υπάρχουν κάποια συστατικά προσωπικότητας των εκπαιδευτικών που συμβάλλουν στην ανάπτυξη του συνεργατικού περιβάλλοντος όπως η διαπροσωπική επικοινωνία, η φυσική ρύθμιση της τάξης, η εξοικείωση με το αναλυτικό πρόγραμμα, οι στόχοι του προγράμματος για τους μαθητές, ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός- η εκτίμηση για τυχόν αλλαγές, ο σχεδιασμός της παρουσίασης των δραστηριοτήτων, η διαχείριση της τάξης και η αξιολόγηση (Gately & Gately, 2001).

Ακόμη, οι Gately & Gately (2001) υποστηρίζουν πως η συνδιδασκαλία είναι μια αναπτυξιακή διαδικασία, η οποία έχει στάδια μέσα από τα οποία εξελίσσονται οι συνεργάτες εκπαιδευτικοί. Έτσι, αναγνώρισαν τρία αναπτυξιακά στάδια στην διαδικασία της συνδιδασκαλίας: α) το αρχικό στάδιο, β) το στάδιο συμβιβασμού και γ) το συνεργατικό στάδιο. Διαπίστωσαν ότι οι εκπαιδευτικοί επιδεικνύουν ποικίλους βαθμούς αλληλεπίδρασης και συνεργασίας σε κάθε στάδιο της διαδικασίας της συνδιδασκαλίας.

Προσδιορίζουν δε αυτά τα τρία στάδια ως:

α) αρχικό στάδιο – προσεχτική επικοινωνία, β) στάδιο συμβιβασμού- δούναι και λαβείν επικοινωνία, με την αίσθηση ότι πρέπει να παραχωρήσεις για να πάρεις και γ) συνεργατικό στάδιο – ανοικτή επικοινωνία και αλληλεπίδραση – αμοιβαίος θαυμασμός.

Ανάμεσα στα χαρακτηριστικά της συνδιδασκαλίας, συμπεριλαμβάνονται και ο από κοινού σχεδιασμός, η καθοδήγηση και η αξιολόγηση όλων των μαθητών είτε παρουσιάζουν δυσκολίες είτε όχι και τροποποιήσεις όπου κρίνεται αναγκαίο, του αναλυτικού προγράμματος, προκειμένου να «συναντηθούν», οι διαφορετικές εκπαιδευτικές ανάγκες του κάθε μαθητή (Nichols, Dowdy & Nichols, 2010).

Μέσα σε μια τάξη όπου υπάρχει συνδιδασκαλία έχουμε δύο εκπαιδευτικούς με τα κατάλληλα προσόντα, που μπορούν να προσφέρουν στους μαθητές πολλά πλεονεκτήματα λόγω του ότι θα προέρχονται από διαφορετικά υπόβαθρα, θα έχουν διαφορετικές εμπειρίες και διαφορετικές απόψεις. Ο κάθε άνθρωπος είναι διαφορετικός

και έτσι και οι εκπαιδευτικοί μπορούν να παρουσιάζουν και να μεταδώσουν την κάθε γνώση διαφορετικά, με ξεχωριστούς τρόπους μάθησης.

Σε αυτό το υποκεφάλαιο έχουμε δει τι είναι η συνδιδασκαλία ανάμεσα σε δύο εκπαιδευτικούς και πώς μπορεί να λειτουργήσει μέσα σε μια τάξη με βάση τα έξι μοντέλα συνδιδασκαλίας που υπάρχουν. Στο επόμενο υποκεφάλαιο θα δούμε πώς η συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς επηρεάζει θετικά την σχέση εκπαιδευτικών-μαθητών, ως προς την επίδοση τους, την διαμόρφωση και την ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους.

## **2.2 Πώς η συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς επηρεάζει θετικά την σχέση εκπαιδευτικών-μαθητών, την επίδοση, την διαμόρφωση και την ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους**

Όπως έχει ήδη προαναφερθεί, στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα γίνει αναφορά στο πώς η συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς επηρεάζει θετικά την σχέση των εκπαιδευτικών-μαθητών, ως προς την επίδοσή τους αλλά και την διαμόρφωση και την ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους.

Στο St. Cloud State University (SCSU) το 2012, έγινε μια έρευνα κατά την οποία εκπαίδευσαν γύρω στους εννιακόσιους εκπαιδευτικούς για να αναλάβουν χρέη μέντορα και να καθοδηγήσουν άλλους μαθητές συν-διδάσκοντας χρησιμοποιώντας την μέθοδο της συνδιδασκαλίας ως μέρος πενταετής πρωτοβουλίας σε πάνω από σαράντα σχολικές περιφέρειες. Κατά την περίοδο αυτή, εξέτασαν τρία διαφορετικά μοντέλα διδασκαλίας μέσα σε διάφορες τάξεις. Ένα όπου υπήρχε μόνο ο περιφερειακός εκπαιδευτικός, ένα άλλο όπου υπήρχε ακόμη ένας υποψήφιος εκπαιδευτικός ο οποίος όμως δεν ενεργούσε ως συνδιδάσκαλος και το τρίτο όπου δύο εκπαιδευτικοί συνεργάζονταν με την μέθοδο της συνδιδασκαλίας. Οι μελετητές κατέληξαν στα εξής δύο συμπεράσματα: Πρώτον, ότι σε τάξεις όπου τοποθετήθηκε εκπαιδευτικός με την μέθοδο της συνδιδασκαλίας τα αποτελέσματα ήταν πιο θετικά σε όλους τους τομείς, απ' ότι στα άλλα δύο μοντέλα διδασκαλίας. Δεύτερον, οι μελετητές ανακάλυψαν ότι η συνδιδασκαλία βοηθάει να μειωθεί η αναλογία μαθητή- εκπαιδευτικού και να ενισχυθεί με αυτό τον τρόπο η διαχείριση της τάξης όπως επίσης και να δημιουργηθούν περισσότερες διδακτικές επιλογές για όλους τους μαθητές. Παράλληλα, επισημαίνουν ότι η συνδιδασκαλία

βοηθάει στο να αυξηθεί η συμμετοχή αλλά και η εμπλοκή όλων των μαθητών, όπως και να βελτιωθεί η ακαδημαϊκή επίδοσή τους. Οι μαθητές δήλωσαν πως είχαν την δυνατότητα να εμπλακούν περισσότερο σε μικρότερες ομάδες, ότι λάμβαναν περισσότερη προσοχή από τον εκπαιδευτικό, ότι τα ερωτήματα τους και οι απορίες που είχαν άμεση απάντηση αλλά και ότι οι εργασίες που είχαν για το σπίτι και τις παρέδιδαν στον εκπαιδευτικό επιστρέφονταν πιο γρήγορα πίσω σε αυτούς διορθωμένες. Το ίδιο γινόταν και στις αξιολογήσεις με τους βαθμούς τους στα διαγωνίσματα και τους ελέγχους. Ακόμη, οι μαθητές συμπεριφέρονταν καλύτερα και γίνονταν πιο λίγες διακοπές στην τάξη την ώρα του μαθήματος. (SCSU, 2012)

Οι Friend και Cook (1996), αναφέρουν μερικά από τα πλεονεκτήματα της συνδιδασκαλίας σχετικά με τα έξι μοντέλα που έχουν παρουσιάσει. Όσον αφορά την μέθοδο «ένας διδάσκει, ένας υποστηρίζει» έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι πρώτον οι μαθητές λαμβάνουν ατομική βοήθεια εγκαίρως, δεύτερον ότι είναι πιο εύκολο να κρατάς τους μαθητές απασχολημένους με μια εργασία λόγω και της εγγύτητας του εκπαιδευτικού, τρίτον ο ένας από τους δύο εκπαιδευτικούς μπορεί να μοιράσει το υλικό χωρίς να χαθεί χρόνος από την παράδοση του μαθήματος και τέταρτον ο υποστηρικτής εκπαιδευτικός μπορεί επίσης να παρατηρεί τις συμπεριφορές των μαθητών, κάτι που ο βασικός εκπαιδευτικός μπορεί να παραλείψει στην προσπάθειά του να διδάξει το μάθημα και να προλάβει να καλύψει την ύλη του. Στην περίπτωση της «παράλληλης συνδιδασκαλίας», οι δύο εκπαιδευτικοί λόγω του ότι συνεργάζονται στην προετοιμασία του σχεδίου μαθήματος νοιώθουν μεγαλύτερη ασφάλεια και αυτοπεποίθηση για τον εαυτό τους και πιθανόν να διδάσκουν με μεγαλύτερη ευκολία. Ακόμη, αυτή η μέθοδος λόγω του ότι η τάξη συνήθως χωρίζεται σε δύο ομάδες, οι εκπαιδευτικοί έχουν την δυνατότητα να χωρίσουν τους μαθητές που δημιουργούν φασαρία και να τους τοποθετήσουν μακριά τον έναν από τον άλλο με αποτέλεσμα να μην αποσπάτε η προσοχή από το μάθημα και όλοι να δίνουν σημασία. Όσον αφορά την «εναλλακτική διδασκαλία», ο βοηθός εκπαιδευτικός έχει την ευκαιρία να δουλέψει με ένα μικρό αριθμό μαθητών, μια ομάδα και αυτό τον βοηθάει στο να αναγνωρίσει την προσωπικές ελλείψεις του κάθε μαθητή ώστε να μπορέσει να τον βοηθήσει εκεί που χρειάζεται και πιθανόν να έχει ανάγκη. Με την μέθοδο των «σταθμών διδασκαλίας» οι μαθητές επωφελούνται με το να μαθαίνουν να εργάζονται σε μικρές ομάδες, όπως και το ότι είναι πιο απίθανο να προκύψουν προβλήματα πειθαρχίας επειδή οι μαθητές εμπλέκονται σε πιο δραστήριες ενέργειες και με αυτό τον τρόπο η προσοχή τους είναι στραμμένη σε αυτές. Τέλος, σύμφωνα με την μέθοδο της

«ομαδικής διδασκαλίας» οι μαθητές λαμβάνουν πληροφορίες και από τους δύο εκπαιδευτικούς, αντιμετωπίζουν και τους δύο εκπαιδευτικούς ως ίσους, σαν μια ομάδα και μαθαίνουν να τους σέβονται και τους δύο εξίσου.

Οι Murawski and Dieker (2004), υποστηρίζουν πως ένα από τα πιο σημαντικά ωφελήματα της συνδιδασκαλίας είναι ότι οι εκπαιδευτικοί θέτουν διαφορετικούς τομείς εξειδίκευσης. Αυτές οι ποικίλες δεξιότητες είναι χρήσιμες κατά το στάδιο του σχεδιασμού των μαθημάτων, καθώς και οι δύο εκπαιδευτικοί μπορούν να βρουν τρόπους να χρησιμοποιήσουν τις δυνάμεις τους για να εξασφαλίσουν ότι το μάθημα είναι κατάλληλα διαφοροποιημένο για μια ετερογενή τάξη.

Όπως αναφέρουν οι Villa, Thousand και Nevin (2004) έχουν αναγνωρίσει έξι πλεονεκτήματα από την μέθοδο της συνδιδασκαλίας:

1. Οι μαθητές αναπτύσσουν καλύτερες στάσεις για τον εαυτό τους, ακαδημαϊκή βελτίωση και κοινωνικές δεξιότητες.
2. Η αναλογία εκπαιδευτικού- μαθητή αυξάνεται, γεγονός που οδηγεί σε βελτίωση της διδασκαλίας και της μάθησης.
3. Οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν αποδεδειγμένες στρατηγικές διδασκαλίας- έρευνας αποτελεσματικά.
4. Μια μεγαλύτερη αίσθηση ομαδικότητας αναπτύσσεται στην τάξη.
5. Οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν επαγγελματική ανάπτυξη, προσωπική υποστήριξη και ενισχυμένη ώθηση.
6. Αυξημένη ικανοποίηση από την εργασία μπορεί να παρατηρηθεί λόγω του ότι πληρούνται διάφοροι παράγοντες όπως η ανάγκη για επιβίωση, για δύναμη, ελευθερίας ή επιλογής, η αίσθηση του να ανήκεις κάπου αλλά και η διασκέδαση.

Οι Basso & McCoy (2007) θεωρούν πως με την συνδιδασκαλία σημειώνεται αυξημένος ενθουσιασμός και συμμετοχή των παιδιών. Ενώ επιπρόσθετα κατά τους Magiera, Simmons, Marotta, & Battaglia ( 2005), η ουσία της συνδιδασκαλίας είναι να οικοδομηθεί μια επαγγελματική σχέση ανάμεσα στους δύο εκπαιδευτικούς, η οποία θα έχει ως κίνητρο το να αυξηθούν οι επιδόσεις των μαθητών.

Σύμφωνα με το άρθρο του Jang (2006), που τιτλοφορείται: *Έρευνα σχετικά με τις επιπτώσεις της ομαδικής διδασκαλίας πάνω σε δύο καθηγητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης*, «ο μέσος όρος των τελικών βαθμολογιών των εξετάσεων των μαθητών που λαμβάνουν ομαδική διδασκαλία ήταν ψηλότερες από εκείνες των μαθητών που λαμβάνουν παραδοσιακή διδασκαλία». (σελ. 185) Ο Jang αναφέρει επίσης ότι μέσα από τα ευρήματα του η ομαδική διδασκαλία αύξησε σημαντικά τις βαθμολογίες και οι

μαθητές μοιράστηκαν μαζί του πως έγινε αυτό λόγω των διαφορετικών τρόπων που οι εκπαιδευτικοί δίδασκαν και επέτρεψαν στους μαθητές να μάθουν μέσα από όποιο στυλ διδασκαλίας τους ήταν πιο εύκολο και κατανοητό.

Ο Kohler-Evans (2006), γράφει ότι πολύ σημαντικός είναι και ο σχεδιασμός των μαθημάτων από τους καθηγητές. Κατά ακρίβεια, η αποτελεσματικότητα του σχεδιασμού, το να μοιράζονται την ευθύνη για την επιτυχία των μαθητών και το να το κάνουν σε ένα περιβάλλον που είναι φιλόξενο και άνετο για τους μαθητές έχει εξίσου καθοριστική σημασία για το αν η συνδιδασκαλία θα πετύχει.

Όπως αναφέρουν οι Gately & Gately (2001), η αξιολόγηση μέσα σε μια τάξη συνδιδασκαλίας περιλαμβάνει αναπτυξιακά συστήματα για ατομική αξιολόγηση των μαθητών και προσαρμόζοντας πρότυπα και προσδοκίες ώστε η απόδοση να συναντά ατομικές ανάγκες, διατηρώντας παράλληλα την ακεραιότητα του μαθήματος. Και οι δύο εκπαιδευτικοί πρέπει να χρησιμοποιούν μια ποικιλία από επιλογές κατά την αξιολόγηση της προόδου των μαθητών. Αυτό, μπορεί να περιλαμβάνει εξατομίκευση των διαδικασιών βαθμολόγησης για όλους τους μαθητές, παρακολούθηση συγκεκριμένων προόδων και την χρήση και των δύο αντικειμενικών και υποκειμενικών αξιολογήσεων.

Οι Roth και Tobin (2004), αναφέρουν ότι ο συγκερασμός των δεξιοτήτων και γνώσεων των εκπαιδευτικών αποτελεί ένα δυναμικό πλαίσιο, το οποίο παρέχει δυνατότητες για άμεση βελτίωση της μαθησιακής διαδικασίας αλλά και της διδακτικής μεθοδολογίας.

Σύμφωνα με την Goddard κ.ά, (2010) η συνεργασία των εκπαιδευτικών έχει άμεση επίδραση και στους μαθητές, καθώς αυτοί επωφελούνται από τη διδασκαλία που σχεδιάζεται από δύο εκπαιδευτικούς. Η συνδυασμένη προσπάθεια από δύο δασκάλους είναι πιο ισχυρή από τις διδακτικές εφαρμογές που εκπονούνται από έναν. Επιπλέον, οι Villa, Thousand και Nevin (2004) επισημαίνουν πως οι μαθητές λαμβάνουν περισσότερη προσοχή από τον εκπαιδευτικό ενώ παράλληλα αναφέρουν πως υπάρχουν και θετικά αποτελέσματα στην αυτοεκτίμηση των μαθητών.

Στο επόμενο υποκεφάλαιο θα δούμε πώς η συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς μεταδίδει όχι μόνο γνώσεις, αλλά αξίες, αρχές, αρετές και χαρίσματα στους μαθητές που θα τα αξιοποιήσουν και στην μετέπειτα ζωή τους.



### **2.3 Πώς η συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς μεταδίδει όχι μόνο γνώσεις, αλλά αξίες και χαρίσματα στους μαθητές για μια ζωή**

Υπάρχουν ορισμένες προϋποθέσεις μέσα σε μια τάξη στην οποία εφαρμόζεται το μοντέλο της συνδιδασκαλίας, όπου οφείλουν να τηρούνται και από τους δύο εκπαιδευτικούς ώστε να διεξάγεται μια ομαλή συνεργασία ανάμεσά τους με θετικά αποτελέσματα στο τέλος. (Πέτρου, 2008) Φυσικό επόμενο είναι οι μαθητές να παρατηρούν την συνεργασία μεταξύ των δύο εκπαιδευτικών, να επηρεάζονται από αυτήν αφού οι καθηγητές αποτελούν πολύ συχνά πρότυπα για αυτούς και έτσι να έχει αντίκτυπο στην δική τους διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους. Υιοθετούν αρχές, αρετές, αξίες και χαρίσματα που θα είναι χρήσιμα για την μετέπειτα ζωή τους (Fontana, 2005). Σε αυτό το υποκεφάλαιο θα αναφερθούν μερικά από τα χαρακτηριστικά που οι δύο εκπαιδευτικοί θα πρέπει να τηρούν κατά την διάρκεια της συνδιδασκαλίας και να προσπαθούν να μεταβιβάσουν στου μαθητές τους.

Οι Friend και Cook (1996) υποστηρίζουν πως τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχουν οι εκάστοτε εκπαιδευτικοί στη διδασκαλία τους εξαρτώνται και από το μοντέλο συνδιδασκαλίας που μπορεί να χρησιμοποιείται μέσα στην τάξη τους. Για παράδειγμα, στο πρώτο μοντέλο «ένας διδάσκει, ένας παρακολουθεί», υπάρχουν πιθανότητες οι μαθητές να πιστεύουν πως ο ένας καθηγητής υπερτερεί του άλλου και πως έχει περισσότερο έλεγχο της τάξης, με αποτέλεσμα να μην δίνουν την ανάλογη σημασία στον δεύτερο καθηγητή και να μην τον σέβονται το ίδιο. Στην περίπτωση της «παράλληλης στήριξης» και οι δύο εκπαιδευτικοί οφείλουν να είναι ικανοί και καλά προετοιμασμένοι για να μπορέσουν να διδάξουν στους μαθητές ισοδύναμα. Σημαντικό είναι και το γεγονός πως πρέπει να προγραμματίζουν και να διαχειρίζονται σωστά τον χρόνο τους για να τελειώνουν την παράδοση μαθήματος την ίδια ώρα. Με αυτό τον τρόπο οι μαθητές θα μάθουν και οι ίδιοι να είναι καλά οργανωμένοι.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα μιας πρόσφατης μετά-ανάλυσης που πραγματοποιήθηκε από τους Scruggs, Mastropieri & McDuffie (2007) σχετικά με όλες τις ποιοτικές έρευνες που δημοσιεύτηκαν διεθνώς αναφορικά με τη συνδιδασκαλία βασικά συστατικά της επιτυχημένης συνδιδασκαλίας θεωρούνται η στάση του εκπαιδευτικού της γενικής εκπαίδευσης, ο επαρκής χρόνος για προετοιμασία της

διδασκαλίας, ο αμοιβαίος σεβασμός, η εθελοντική συμμετοχή σε πρόγραμμα συνδιδασκαλίας, η υποστήριξη από το διευθυντή και η κοινή φιλοσοφία για τις αρχές της διδασκαλίας και της διαχείρισης των κρίσεων.

Οι Villa, Thousand και Nevin (2004) υπογραμμίζουν πως όλοι οι μαθητές επωφελούνται όταν οι εκπαιδευτικοί που τους διδάσκουν μοιράζονται ιδέες, δουλεύουν σε συνεργασία και συμβάλλουν ο ένας στην μάθηση του άλλου. Υπάρχει μια αυξανόμενη ερευνητική βάση για την υποστήριξη του εν λόγω ισχυρισμού. Ακόμη, γίνεται ενίσχυση της αίσθησης της κοινότητας μέσα στις τάξεις της γενικής εκπαίδευσης.

Οι Friend και Cook (1996) αναφέρουν πως με την συνδιδασκαλία αναπτύσσονται πιο δυνατοί δεσμοί μεταξύ των εφήβων. Αυτό μπορεί να συμβαίνει και λόγω του ότι μαθητές παρατηρούν την ιδιαίτερη σχέση των δύο εκπαιδευτικών και κατανοούν το πόσο ενωμένοι είναι ώστε να καταφέρουν να τους προσφέρουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Παράλληλα, οι Dugan and Letterman (2008) εξηγούν πως η συνδιδασκαλία ωφελεί τους μαθητές στο να εκτεθούν στις δυνάμεις των ποικίλων απόψεων. Όπως υποστηρίζου, οι μαθητές μπορούν να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής σκέψης συνθέτοντας πολλαπλές προοπτικές μέσα σε μια τάξη όπου εφαρμόζεται το μοντέλο της συνδιδασκαλίας. Οι μαθητές μπορούν να έχουν πολλαπλές ευκαιρίες και εμπειρίες με το περιεχόμενο μέσα από την διαφορά στο στυλ της διδασκαλίας των δύο εκπαιδευτικών.

Η έρευνα του Jang (2006) διαπίστωσε ότι η συνεργασία αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο ως το κλειδί της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών. Επιπρόσθετα, η συνδιδασκαλία είναι μια έννοια όπου εκπαιδευτικοί συνεργάζονται μαζί με σκοπό να δημιουργήσουν το ιδανικό περιβάλλον μάθησης για μαθητές που ανήκουν σε διαφορετικά επίπεδα μάθησης, ικανότητας και στυλ. Αυτή η συνεργασία επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να μάθουν ο ένας τον άλλο και να επεκτείνουν την κατανόησή τους ως προς τα διάφορα στυλ και προσεγγίσεις διδασκαλίας. Ο Kohler-Evans (2006) στο βιβλίο του συγκρίνει την σχέση που έχουν οι εκπαιδευτικοί στην συνδιδασκαλία με εκείνη ανάμεσα σε ένα ζευγάρι που τους ενώνουν τα δεσμά του γάμου. Για να επιτευχθεί η επιτυχία οι εκπαιδευτικοί πρέπει να λειτουργούν καλά μαζί σαν ένα. Πρέπει να είναι σε θέση να χτίσουν πάνω στην ατομικότητα τους και στις δυνάμεις τους για να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον συνεκτικό και με υποστηρικτικό χαρακτήρα για τους μαθητές τους.

Ο Abdallah (2009), συμφωνεί ότι η συνδιδασκαλία ωφελεί τους μαθητές, μέσω της έκθεσης σε διαφορετικές φιλοσοφίες διδασκαλίας, τεχνικές και μεθόδους. Οι Berry, Daughtrey & Wieder (2009), δηλώνουν ότι η συνεργασία των εκπαιδευτικών, είτε εκδηλώνεται με τη μορφή της κοινής διδασκαλίας είτε με τη συμμετοχή των δασκάλων σε διάφορες σχολικές ομάδες εργασίας, αποτελεί πρότυπο μίμησης για τους μαθητές

Ο Murawski (2003) υποστηρίζει πως η υλοποίηση της συνδιδασκαλίας αναπτύσσεται πάνω σε τρεις πυλώνες: α) τον σχεδιασμό, β) την διδασκαλία και γ) την αξιολόγηση. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τους Keefe, Moore, & Duff (2004), οι συνεργάτες εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι ενωμένοι τόσο σε προσωπικό όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο. Η σχέση τους πρέπει να αποτελεί παράδειγμα για όλους τους μαθητές μέσα στην τάξη, όπως και κινητήρια δύναμη.

Τέλος, ο Friend (2003) υποστηρίζει πως η συνεργασία (ανάμεσα σε δύο εκπαιδευτικούς) δεν αποτελεί πλέον επιλογή, είναι ανάγκη. Το να δουλεύουν μαζί δεν είναι μόνο -ρητορεία- είναι απαραίτητο προκειμένου να αντιμετωπίσουν την αυξανόμενη διαφοροποίηση και τις τρομακτικές ανάγκες που έχουν οι μαθητές κάποιες φορές. Συνεχίζει με το ότι, κανένας εκπαιδευτικός από μόνος του δεν μπορεί πιθανότατα να πιστεύει πως γνωρίζει όλα όσα είναι απαραίτητα για να προσεγγίσει αποτελεσματικά τους σημερινούς μαθητές, και μόνο μέσα από την συνεργασία, τον αλληλοσεβασμό και αντλώντας τις διαφορές στις προοπτικές για να δημιουργηθούν νέες επιλογές, μπορούν αυτοί οι επαγγελματίες να πετύχουν το έργο τους.

Όλα τα πιο πάνω είναι θεωρίες από ειδικούς και είναι οι βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν μια τάξη όπου εφαρμόζεται το μοντέλο της συνδιδασκαλίας ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς, ώστε να προσφέρουν στους μαθητές ένα σωστό πρότυπο. Για μένα, είναι το ιδανικό γιατί οι μαθητές μέσα από την σχέση αυτή θα μάθουν να επικοινωνούν σωστά, να συνεργάζονται με άλλους ανθρώπους και να λειτουργούν ομαδικά. Ένα άλλο κέρδος που αποκτούν είναι να ακούν και να σέβονται τις απόψεις των άλλων αλλά και να υποστηρίζουν τις δικές τους. Μαθαίνουν με λίγα λόγια να εξασκούν την κριτική τους σκέψη. Επιπλέον, μέσα σε μια πολυπολιτισμική τάξη οι μαθητές διδάσκονται από τους καθηγητές να σέβονται την διαφορετικότητα, να αγαπούν τους συνανθρώπους τους και με αυτό τον τρόπο αποφεύγεται το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού και ρατσισμού.

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί περιγράφεται η μεθοδολογία και ο σχεδιασμός της παρούσας έρευνας .

---

---

## Κεφάλαιο 3

---

---

### 3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

#### 3.1 Σχεδιασμός έρευνας – Μελέτη περίπτωσης (Case Study)

Στην παρούσα διπλωματική έρευνα η ερευνητική μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε είναι η μελέτη περίπτωσης (case study) με σκοπό να μελετηθούν οι απόψεις των μαθητών μιας συγκεκριμένης τάξης ενός σχολείου της Μέσης εκπαίδευσης σχετικά με το μοντέλο της συνδιδασκαλίας, εφόσον είχαν την ευκαιρία να το βιώσουν μέσα από την εργοδότησή μου ως συν-διδάσκαλος στο μάθημα των Αγγλικών. Η συγκεκριμένη έρευνα αποσκοπεί στην ανάλυση της στάσης των μαθητών προς την συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς, εάν πράγματι ισχύει ότι επηρεάζεται θετικά η σχέση εκπαιδευτικών-μαθητών, η επίδοση, η διαμόρφωση και η ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους αλλά και αν οι δύο εκπαιδευτικοί μεταδίδουν όχι μόνο γνώσεις, αλλά αρχές, αξίες, αρετές και χαρίσματα, στους μαθητές για μια ολόκληρη ζωή.

Στην παρούσα μελέτη επιλέχθηκε η συγκεκριμένη μέθοδος έρευνας γιατί σύμφωνα τον Yin (2003) μια μελέτη περίπτωσης είναι μια εμπειρική έρευνα η οποία: ερευνά ένα σύγχρονο φαινόμενο μέσα στο πραγματικό του πλαίσιο κυρίως όταν τα όρια μεταξύ του φαινομένου και του πλαισίου δεν είναι εμφανή. Επιπλέον σύμφωνα με τον Robert Stake (1998), ως μία μορφή έρευνας, η μελέτη περίπτωσης ορίζεται από το ενδιαφέρον σε μεμονωμένες περιπτώσεις. Στο παρόν συγκείμενο, σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να μελετήσει ένα συγκεκριμένο σχολείο και δεν επιχειρεί να γενικεύσει αποτελέσματα επομένως η μελέτη περίπτωσης σύμφωνα και με τα προαναφερόμενα είναι η κατάλληλη ερευνητική μέθοδος.

Ο Eisenhardt (2002) υποστηρίζει πως με την μέθοδο της μελέτη περίπτωσης, μπορούν να χρησιμοποιηθούν στρατηγικές τόσο ποιοτικής έρευνας αλλά και ποσοτικής, γεγονός που προσδίδει μια ιδιαίτερη ευκαμψία στη διεξαγωγή της έρευνας. Επίσης, ο Punch (1998) γράφει ότι η βασική ιδέα είναι ότι μια περίπτωση (ή ίσως μια σειρά

μικρών αριθμών περιπτώσεων) θα μελετηθεί λεπτομερώς, χρησιμοποιώντας οποιεσδήποτε μεθόδους φαίνονται πιο κατάλληλες. Ενώ μπορεί να υπάρχει ποικιλία συγκεκριμένων σκοπών και ερευνητικών ερωτήσεων, το γενικό αντικείμενο είναι να αναπτυχθεί στο έπακρον μια αντίληψη σχετικά με την συγκεκριμένη περίπτωση. Σύμφωνα με τα πιο πάνω στην παρούσα μελέτη εφαρμόστηκε μελέτη περίπτωσης χρησιμοποιώντας στρατηγικές τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικής έρευνας ούτως ώστε να μελετηθεί επαρκώς το συγκεκριμένο θέμα .

### **3.1.1 Ερευνητικό εργαλείο της έρευνας και τρόπος χορήγησης.**

Το ερευνητικό εργαλείο της παρούσας μελέτης είναι ερωτηματολόγιο μεικτού τύπου. Το ερωτηματολόγιο περιέχει κυρίως ερωτήσεις κλειστού τύπου (ναι ή όχι) και κάποιες ερωτήσεις ανοικτού τύπου, οι οποίες έχουν ως σκοπό να ενισχύσουν την έρευνα με ποιοτικά δεδομένα και να έχουν συμπληρωματική χρήση. Με τα ερωτηματολόγια ο ερευνητής έχει την δυνατότητα να επιλέξει ανάμεσα σε διαφορετικούς τύπους ερωτήσεων. Παρόλα αυτά η επιλογή δεν είναι τυχαία. Κάθε τύπος ανταποκρίνεται στις ειδικές ανάγκες της έρευνας (Javeau, 2000). Θεωρώ ότι τα ερωτηματολόγια κάνουν τους μαθητές να εκφράζονται πιο άνετα και να απαντούν με ειλικρίνεια στις ερωτήσεις. Λόγω της ηλικίας στην οποία είναι οι μαθητές θα είναι πιο εύκολο για αυτούς να απαντήσουν στις ερωτήσεις κλειστού τύπου, γι' αυτό και αποτελούν την πλειοψηφία του ερωτηματολογίου. Οι μαθητές πιθανόν να ντρέπονταν εάν έμπαιναν στην διαδικασία να μου παραχωρήσουν συνέντευξη επομένως τα ποιοτικά δεδομένα της έρευνας συλλέχθηκαν μέσω των ερωτήσεων ανοικτού τύπου.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από τέσσερα μέρη (βλ. Παράρτημα Ι). Αρχικά, υπάρχει μια μικρή εισαγωγή με πληροφορίες σχετικά με το ερωτηματολόγιο. Το πρώτο μέρος έχει τέσσερις ερωτήσεις οι οποίες αφορούν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των μαθητών, για παράδειγμα: το φύλο, από πού κατάγονται, το εάν έχουν γεννηθεί στην Κύπρο ή όχι και πόσα χρόνια κατοικούν στην Κύπρο. Το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου εμπεριέχει δώδεκα ερωτήσεις που είναι κλειστού τύπου και ο ερωτώμενος καλείται να επιλέξει ανάμεσα σε δύο απαντήσεις (ναι ή όχι). Το τρίτο μέρος αποτελείται από έξι ερωτήσεις ανοικτού τύπου, όπου οι μαθητές μπορούν να απαντήσουν με δικά τους λόγια. Τέλος, στο τέταρτο και τελευταίο μέρος του

ερωτηματολογίου υπάρχουν δύο ερωτήσεις που αποσκοπούν στο να συγκρίνουμε την επίδοση και αξιολόγηση των μαθητών ανάμεσα στο πρώτο τρίμηνο όπου δεν είχαν έρθει σε επαφή με την συνδιδασκαλία ακόμα, και το δεύτερο τρίμηνο όπου βίωσαν ένα από τα μοντέλα της συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς τουλάχιστον. Οι συμμετέχοντες καλούνται να κυκλώσουν τον βαθμό που είχαν στο πρώτο τρίμηνο και στο δεύτερο αντιστοίχως. (Παράρτημα I - Δείγμα Ερωτηματολογίου)

Για την χορήγηση του ερωτηματολογίου αφού πάρθηκε έκκριση από την διευθύντρια του σχολείου για διεξαγωγή της έρευνας, στάλθηκαν επιστολές συγκατάθεσης στους γονείς των μαθητών κατά τις οποίες οι γονείς ενημερώθηκαν για το θέμα και το σκοπό της έρευνας. Αφού πάρθηκαν οι συγκαταθέσεις των γονέων η χορήγηση του ερωτηματολογίου στους μαθητές έγινε εν ώρα μαθήματος μετά από συγκατάθεση τόσο του διευθυντή όσο και του καθηγητή της τάξης ώστε να μην παρεμποδίζονται τα μαθήματα των παιδιών. Πριν τα ερωτηματολόγια δοθούν στους μαθητές, η ερευνήτρια εξήγησε στους μαθητές πως η συμμετοχή τους στην έρευνα είναι εθελοντική και ανώνυμη και πως τα δεδομένα που θα συλλέξει θα χρησιμοποιηθούν μόνο για τους σκοπούς της έρευνας και μετά θα καταστραφούν. Τέλος, πριν την συμπλήρωση των ερωτηματολογίων έγιναν κάποιες επεξηγήσεις από την ερευνήτρια σε απορίες μαθητών.

### **3.1.2 Το δείγμα της έρευνας**

Το δείγμα της παρούσας έρευνας είναι είκοσι μαθητές του τμήματος Α3 του γυμνασίου Παναγίας Θεοσκεπάστης στην Πάφο, ηλικίας δεκατριών χρονών. Από τις είκοσι τρεις επιστολές συγκατάθεσης που στάλθηκαν στους γονείς των παιδιών, επιστράφηκαν υπογεγραμμένες οι είκοσι.

### **3.1.3 Τόπος και χρόνος**

Η έρευνα μου πραγματοποιήθηκε στο Γυμνάσιο Παναγίας Θεοσκεπάστης, στην Πάφο. Το χρονικό πλαίσιο υλοποίησης της ήταν από τον Μάρτιο του 2016 μέχρι τον Ιούνιο του 2016.

### **3.1.4 Ηθική έρευνας**

Αυτού του είδους η έρευνα πρέπει να ακολουθεί ηθικές γραμμές και να βασίζεται σε ηθικές στρατηγικές. Αρχικά για την διεξαγωγή της έρευνας πάρθηκε άδεια από την διεύθυνση του σχολείου. Ακολούθως στάλθηκε στους γονείς δήλωση συγκατάθεσης για συμμετοχή των παιδιών τους στην έρευνα. Μέσω αυτής της επιστολής οι γονείς ενημερώθηκαν για το θέμα και τους σκοπούς της παρούσας έρευνας καθώς και για το ότι η συμμετοχή των παιδιών τους είναι εθελοντική. Τέλος διαβεβαιώθηκαν για την ανωνυμία των ερωτηματολογίων και για το ότι τα δεδομένα που θα συλλεχθούν θα χρησιμοποιηθούν μόνο για ερευνητικούς σκοπούς και μετά θα καταστραφούν. (Παράρτημα II - Επιστολή Συγκατάθεσης Γονέων)

Στο επόμενο Κεφάλαιο είναι η ανάλυση δεδομένων της παρούσας έρευνας καθώς και η παρουσίαση των στοιχείων μέσα από γραφικές παραστάσεις και πίνακες.

---

---

## Κεφάλαιο 4

---

---

### 4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

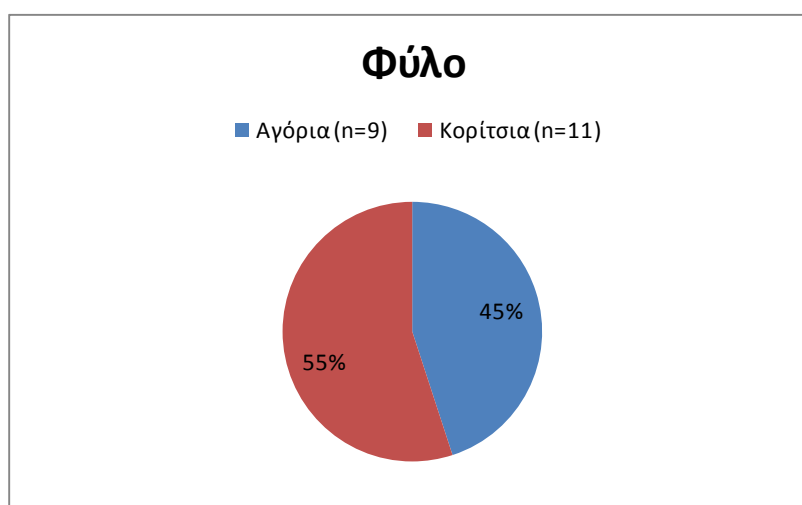
#### 4.1 Ανάλυση δεδομένων

Η συγκεκριμένη έρευνα πραγματοποιήθηκε με σκοπό την μελέτη εφαρμογής του μοντέλου της συνδιδασκαλίας από δύο εκπαιδευτικούς την διερεύνηση του βαθμού γνώσης των μαθητών μαθητές για αυτήν και κατά πόσον επηρεάζει θετικά την σχέση εκπαιδευτικών-μαθητών, την επίδοση, την διαμόρφωση και την ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών αλλά και σε ποιον βαθμό η συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς μεταδίδει όχι μόνο γνώσεις, αλλά αξίες, αρχές και χαρίσματα στους μαθητές για μια ζωή.

Από τους είκοσι τρεις μαθητές της μικτής τάξης του Α03 έλαβαν μέρος στην συμπλήρωση των ερωτηματολογίων είκοσι μαθητές μετά από έγκριση των γονιών ή κηδεμόνων τους. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται μέσα από σχήματα και πίνακες.

Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου περιλαμβάνει τέσσερις ερωτήσεις που αποτελούν τα δημογραφικά στοιχεία. Από την ερώτηση 1 παρατηρείται ότι το 55% είναι κορίτσια και το υπόλοιπο 45% του δείγματος είναι αγόρια. (βλ. Σχήμα 2)

**Σχήμα 2: Φύλο συμμετεχόντων**





Σύμφωνα με την Ερώτηση 2 του ερωτηματολογίου (βλ. Παράρτημα Ι- Δείγμα ερωτηματολογίου), όπου οι μαθητές ρωτούνται από πού κατάγονται οι απαντήσεις είναι ποικίλες. Το 35% του δείγματος απάντησαν από την Κύπρο, το 30% κατάγονται από την Γεωργία, το 15% από την Συρία και το 15% από άλλες χώρες ενώ το υπόλοιπο 5 % από Αγγλία. (βλ. Σχήμα 3)

**Σχήμα 3: Τόπος καταγωγής.**



Ως προς την ερώτηση 3 και το αν έχουν γεννηθεί στην Κύπρο το 65% απάντησε θετικά ενώ το 35% αρνητικά. Η ερώτηση 4 ζήτησε από το 35% που απάντησαν αρνητικά στην ερώτηση 2 να απαντήσουν πόσα χρόνια κατοικούν στην Κύπρο. Μόνο επτά μαθητές απάντησαν σε αυτή την ερώτηση. Όπως φαίνεται στον πιο κάτω πίνακα, το 28,57% απάντησε 3-5 χρόνια, 6-8 χρόνια απάντησε πάλι το 28,57% όπως και για το 9-11 χρόνια, ενώ το υπόλοιπο 14,28% απάντησε πάνω από 11 χρόνια.

**Πίνακας 1: Χρόνια παραμονής στη Κύπρο.**

<u>Χρόνια παραμονής στη Κύπρο</u>	<u>Ποσοστό μαθητών (%)</u>
1-2 χρόνια	0
3-5 χρόνια	28.5714286
6-8 χρόνια	28.5714286
9-11 χρόνια	28.5714286
Πάνω από 11 χρόνια	14.2857143

Στο δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου, απαντήθηκαν δώδεκα ερωτήσεις που σχετίζονται με την συνδιδασκαλία. Ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να απαντήσουν με √ στο ΝΑΙ ή στο ΟΧΙ. Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει τα δεδομένα του δεύτερου μέρους, τα οποία συλλέχτηκαν με βάση τις ερωτήσεις κλειστού τύπου.

**Πίνακας 2: Ερωτήσεις- απαντήσεις σχετικά με την συνδιδασκαλία.**

<u>Ερωτήσεις</u>	ΝΑΙ (n)	%	ΟΧΙ (n)	%
1. Γνωρίζεις τι είναι η συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς;	16	80%	4	20%
2. Μήπως μάθατε τι είναι πριν από λίγους μήνες με αφορμή την άφιξή μου;	15	75%	5	25%
3. Φέτος που είχατε την εμπειρία να ζήσετε το μοντέλο της συνδιδασκαλία από δύο καθηγητές σας άρεσε;	18	90%	2	10%
4. Προτιμάτε το να υπάρχουν δύο εκπαιδευτικοί στην τάξη;	18	90%	2	10%
5. Θα θέλατε να υπάρχει συνδιδασκαλία σε όλα τα μαθήματα και τάξεις του σχολείου;	17	85%	3	15%
6. Σας φάνηκε πιο ενδιαφέρον το μάθημα με την συνδιδασκαλία παρά το παραδοσιακό μάθημα που κάνατε;	18	90%	2	10%
7. Βρήκατε τον βοηθό εκπαιδευτικό χρήσιμο;	17	85%	3	15%
8. Υπήρχε καλή συνεργασία ανάμεσα στους δύο εκπαιδευτικούς;	18	90%	2	10%
9. Το γεγονός ότι ο βασικός εκπαιδευτικός είναι αρκετά πιο μεγάλος σε ηλικία από τον βοηθό εκπαιδευτικό έχει σημασία για εσάς;	18	90%	2	10%
10. Παρατήρησες σημαντικές αλλαγές κατά την παράδοση του μαθήματος με το μοντέλο της συνδιδασκαλίας;	17	85%	3	15%

11. Θεωρείς ότι οι μαθητές επωφελείστε περισσότερο όταν υπάρχει συνδιδασκαλία από δύο καθηγητές;	17	85%	3	15%
12. Η σχέση μεταξύ των δύο καθηγητών σου εμπνέει εμπιστοσύνη και νιώθεις πως είναι εδώ για σένα;	17	85%	3	15%

Στην ερώτηση 1: «Γνωρίζεις τι είναι η συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς;» το 80% απάντησε θετικά. Ωστόσο, στην ερώτηση 2: «Μήπως μάθατε τι είναι πριν από λίγους μήνες με αφορμή την άφιξή μου;» το ποσοστό που απάντησε «ΝΑΙ» αποτελεί το 75%. Η συνδιδασκαλία αποτελεί μια από τις πιο αποτελεσματικές μεθόδους διδασκαλίας και ωστόσο το 75% της τάξης δεν γνώριζε καν για αυτήν.

Στην συνέχεια, στην ερώτηση 3: «Φέτος που είχατε την εμπειρία να ζήσετε το μοντέλο της συνδιδασκαλία από δύο καθηγητές σας άρεσε;» το 90% απάντησε «ΝΑΙ». Έτσι, παρατηρούμε ότι παρόλο που η συνδιδασκαλία ήταν κάτι άγνωστο για αυτούς ως πριν από λίγους μήνες, όταν είχαν την ευκαιρία να το ζήσουν ήταν κάτι που τους άρεσε. Γι' αυτό τον λόγο και το 90% απάντησε θετικά στην ερώτηση 4: «Προτιμάτε να υπάρχουν δύο εκπαιδευτικοί στην τάξη;». Οι δεκαοχτώ από τους είκοσι μαθητές που έλαβαν μέρος, δήλωσαν πως θα προτιμούσαν να υπάρχουν δύο καθηγητές μέσα στην τάξη και όχι ένας. Επιπρόσθετα, το 85% δήλωσε «ΝΑΙ» στην ερώτηση 5: «Θα θέλατε να υπάρχει συνδιδασκαλία σε όλα τα μαθήματα και τάξεις του σχολείου;» Εάν συγκρίνουμε με τα αποτελέσματα της ερώτησης 4 παρατηρούμε πως ένας μαθητής αν και συμφώνησε πως προτιμάει να υπάρχουν δύο εκπαιδευτικοί στην τάξη, δεν θα ήθελε να υιοθετηθεί η συνδιδασκαλία σε όλα τα μαθήματα και τάξεις του σχολείου.

Στην ερώτηση 6: «Σας φάνηκε πιο ενδιαφέρον το μάθημα με την συνδιδασκαλία παρά το παραδοσιακό μάθημα που κάνατε;», οι δεκαοχτώ μαθητές απάντησαν πως πράγματι το μάθημα τους φάνηκε πιο ενδιαφέρον κατά την περίοδο της συνδιδασκαλίας απ' ότι το παραδοσιακό μάθημα.

Το 85% των ερωτηθέντων μαθητών στην ερώτηση 7 δήλωσαν πως βρήκαν τον βοηθό εκπαιδευτικό χρήσιμο και στην ερώτηση 8 το 90% δήλωσε ότι υπήρχε καλή συνεργασία ανάμεσα στους δύο εκπαιδευτικούς. Ακόμη, στην ερώτηση 9: «Το γεγονός ότι ο βασικός εκπαιδευτικός είναι αρκετά πιο μεγάλος σε ηλικία από τον βοηθό εκπαιδευτικό έχει σημασία για εσάς;» το 90% δήλωσαν ότι τους επηρεάζει το γεγονός αυτό

Στην ερώτηση 10, το 85% δήλωσε πως ναι υπήρξαν σημαντικές αλλαγές κατά την παράδοση μαθήματος με το μοντέλο συνδιδασκαλία, Επίσης το ίδιο ψηλό ποσοστό απάντησε θετικά και στην ερώτηση 11, όπου οι μαθητές απάντησαν πως θεωρούν ότι επωφελούνται περισσότερο όταν υπάρχει συνδιδασκαλία από δύο καθηγητές. Τέλος, στην ερώτηση 12 και τελευταία του δεύτερου μέρους, πάλι το 85% δήλωσε πως η σχέση μεταξύ των δύο καθηγητών τους εμπνέει εμπιστοσύνη και νιώθουν πως είναι εδώ για αυτούς.

Το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου, αποτελείται έξι ερωτήσεις ανοικτού τύπου όπου οι μαθητές καλούνταν να τις συμπληρώσουν με ότι οι ίδιοι πιστεύουν ότι είναι πιο αληθινό για τους ίδιους.

Στην πρώτη «Μπορείτε να γράψετε με λίγα λόγια τι είναι η συνδιδασκαλία από δύο καθηγητές;», απάντησε μόνο το 80% όπου είχαν απαντήσει θετικά στην ερώτηση 1 του δεύτερου μέρους (βλ. Πίνακα 2). Χαρακτηριστικά κάποιοι συμμετέχοντες απάντησαν τα εξής:

*«Είναι όταν έχουμε δύο καθηγητές στην τάξη που διδάσκουν», «Συνδιδασκαλία είναι όταν στην τάξη υπάρχουν δύο καθηγητές», «Συνδιδασκαλία είναι όταν υπάρχουν δύο καθηγητές μέσα σε μια τάξη και ο ένας διδάσκει και ο άλλος παρατηρεί και βοηθά τον καθηγητή και τους μαθητές».*

Στις δύο επόμενες ερωτήσεις ανοικτού τύπου, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να συμπληρώσουν την πρόταση με κάτι που τους άρεσε και κάτι που δεν τους άρεσε κατά την περίοδο της συνδιδασκαλίας. Στην ερώτηση 2 που τους ζητήθηκε να γράψουν κάτι που τους άρεσε κατά την περίοδο της συνδιδασκαλίας απάντησαν και οι είκοσι μαθητές, κάποιοι απάντησαν χαρακτηριστικά:

*«Μου άρεσε που είχαμε μια νεαρή καθηγήτρια», «Μου άρεσε που μας βοηθούσε όταν είχαμε απορίες και να κάνουμε τις ασκήσεις μας», «Μου άρεσε που κάποιες φορές δεν μας έκανε μάθημα η παλιά μας καθηγήτρια».*

Στην ερώτηση 3 τι δεν τους άρεσε απάντησε το 40%, δηλαδή μόνο οχτώ από τους είκοσι μαθητές. Οι μαθητές που είχαν απαντήσει σε προηγούμενες ερωτήσεις θετικά σχετικά με την συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς, υποστήριξαν πως δεν ήθελαν να συμπληρώσουν κάτι εδώ. Κάποιοι μαθητές που απάντησαν συμπλήρωσαν:

*«Δεν μου άρεσε που είχαμε ακόμη μια καθηγήτρια στην τάξη», « Δεν μου άρεσε που και οι δύο ήταν καθηγήτριες. Θα ήθελα μια καθηγήτρια και έναν καθηγητή», «Δεν μου άρεσε που δεν δίδασκε περισσότερες ώρες η καινούρια καθηγήτρια».*

Στην ερώτηση 4 του τρίτου μέρους, τους ζητήθηκε να απαντήσουν στο εάν και γιατί βρήκαν χρήσιμο τον βοηθό εκπαιδευτικό. Σχεδόν όλοι οι μαθητές απάντησαν πως βρήκαν πολύ χρήσιμο το ότι υπήρχε ακόμη ένας καθηγητής στην τάξη, για διάφορους λόγους, συγκεκριμένα το 85%. απάντησαν θετικά σε αυτό το ερώτημα. Οι απαντήσεις ορισμένων συμμετεχόντων ήταν:

*«Στο ότι μας βοηθούσε όποτε θέλαμε βοήθεια», «Που περπατούσε στην τάξη και μας έλυνε απορίες», «Το ότι καταλάβαινε κάποια πράγματα που λέγαμε και η παλιά καθηγήτριά μας δεν τα ήξερε επειδή είναι πιο μεγάλη», «Γενικά μας βοηθούσε όποτε της το ζητούσαμε».*

Στην επόμενη ερώτηση τους ζητήθηκε να γράψουν τι τους κάνει μεγαλύτερη εντύπωση από τους καθηγητές τους, με άλλα λόγια τι θαυμάζουν σε αυτούς. Το 80% που απάντησε έθιξε μερικά από τα χαρίσματα που αναγνωρίζουν στους καθηγητές τους. Πιο συγκεκριμένα μερικοί απάντησαν:

*«Την υπομονή τους», «Που όσα και αν περνούν μας νοιάζονται και είναι κοντά μας», «Το ότι δείχνουν να περνούν ευχάριστα την ώρα του μαθήματος», «Που βρίσκουν λύσεις για όλα.»*

Στην έκτη και τελευταία ερώτηση ζητούσε από τους μαθητές να αναφέρουν τι άλλο έμαθαν από τους καθηγητές τους που θα τους χρησιμεύσει, εκτός από την ύλη του σχολείου. Στην ερώτηση 6: «Εκτός από την ύλη του σχολείου, τι άλλο έμαθες από τους καθηγητές σου που θα σου χρησιμεύσει;» απάντησε το 75%. Ανάμεσα στις απαντήσεις ήταν οι ακόλουθες:

« Να σέβομαι όλους τους συμμαθητές μου και γενικά όλους τους ανθρώπους»,  
 « Να προσπαθώ, να βάζω τα δυνατά μου ότι αποτέλεσμα και αν έχω στο τέλος»,  
 « Να δουλεύω ομαδικά και να ακούω τις απόψεις των άλλων».

Τέλος, στο τέταρτο και τελευταίο μέρος του ερωτηματολογίου υπήρχαν δύο ερωτήσεις οι οποίες αφορούσαν την επίδοση των μαθητών. Χαρακτηριστικά, ζητήθηκε από τους μαθητές με την μέθοδο της πολλαπλής επιλογής να επιλέξουν τον βαθμό επίδοσης τους το πρώτο τρίμηνο και τι βαθμό πιστεύουν πως θα έχουν το δεύτερο τρίμηνο βάση και των διαγωνισμάτων που πραγματοποιήθηκαν αντιστοίχως.

**Πίνακας 3: Επίδοση/ Αξιολόγηση μαθητών.**

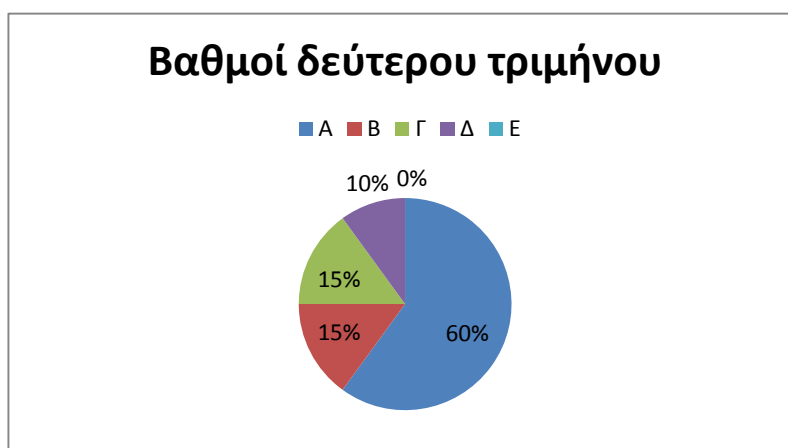
<u>Ερωτήσεις</u>	A	B	Γ	Δ	E
1. Τι βαθμό είχες στον έλεγχο σου το πρώτο τρίμηνο στα Αγγλικά;	55% (n=9)	20% (n=4)	5% (n=1)	20% (n=4)	10% (n=2)
2. Τι βαθμό πιστεύεις πως θα έχεις στον έλεγχο σου το δεύτερο τρίμηνο στα Αγγλικά;	60% (n=12)	15% (n=3)	15% (n=3)	10% (n=2)	-

Από τον παραπάνω πίνακα παρατηρείται πως υπάρχει σημαντική προσδοκία καλύτερευσης της επίδοσης των μαθητών. Για επαλήθευση των βαθμών του επόμενου τριμήνου ζητήθηκε από την συνάδελφο καθηγήτρια να παραχωρήσει το δελτίο προόδου με το οποίο είχε ήδη αποφασίσει τους βαθμούς που θα έβαζε στους μαθητές. Οι βαθμοί που είχαν οι υποθέσει οι μαθητές συμφωνούσαν στην πλειοψηφία τους με τους βαθμούς της καθηγήτριας. Συγκρίνοντας τους βαθμούς των δύο τριμήνων παρατηρείται αισθητή πρόοδος στην επίδοση των μαθητών. Το σχήμα 4 και το σχήμα 5 που ακολουθούν αποτυπώνουν την πρόοδο στην επίδοση των μαθητών.

**Σχήμα 4: Βαθμοί πρώτου τριμήνου**



**Σχήμα 5: Βαθμοί δεύτερου τριμήνου**



Από τα πιο πάνω σχήματα παρατηρείται πως ενώ το πρώτο τρίμηνο υπήρχαν δύο μαθητές που είχαν βαθμό «E», στο δεύτερο τρίμηνο καταφέραμε να το μετατρέψουμε σε «Δ» αποφεύγοντας έτσι το ενδεχόμενο να πρέπει να δώσουν ξανά εξετάσεις τον Σεπτέμβρη με την νέα σχολική χρονιά. Επίσης, τα τέσσερα «Δ» μειώθηκαν σε δύο και το ένα «Γ» μετατράπηκαν σε τρία.. Με την ίδια λογική, τα τέσσερα «B» έγιναν τρία και από τα εννέα «A» αυξήθηκαν σε δώδεκα.

---

---

## Κεφάλαιο 5

---

---

### 5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

#### 5.1 Συζήτηση αποτελεσμάτων

Ένας από τους σκοπούς της συγκεκριμένης έρευνας ήταν αρχικά να μελετήσουμε το εάν οι μαθητές γνωρίζουν τι είναι η συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς και το πώς εφαρμόζεται. Επίσης, εάν η συνδιδασκαλία επηρεάζει θετικά την σχέση εκπαιδευτικών-μαθητών, την επίδοση, την διαμόρφωση και την ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών, όπως και το αν μεταδίδει όχι μόνο γνώσεις αλλά αξίες και χαρίσματα στους μαθητές για μια ζωή. Στην έρευνα αυτή συμμετείχαν είκοσι μαθητές, ηλικίας δεκατριών χρόνων, οι οποίοι ανήκουν σε μια πολυπολιτισμική τάξη της πρώτης γυμνασίου.

Όσον αφορά την πρώτη ερευνητική ερώτηση: «Πώς εφαρμόζεται το μοντέλο της συνδιδασκαλίας από δύο εκπαιδευτικούς και τι είναι;» παρατηρήθηκε ότι οι μαθητές γνώριζαν την έννοια της συνδιδασκαλίας. Εκτός από ένα πολύ μικρό ποσοστό, η πλειοψηφία δεν γνώριζε τι σημαίνει «συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς», πόσο μάλλον πώς εφαρμόζεται. Με αφορμή του προγράμματος της ΑΝΑΔ οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να έρθουν πιο κοντά με τον όρο και την έννοια της «συνδιδασκαλίας». Ωστόσο, όταν τους ζητήθηκε να γράψουν με λίγα λόγια τι είναι η συνδιδασκαλία, οι απαντήσεις ήταν ικανοποιητικές.

Η δεύτερη ερευνητική ερώτηση «Πώς η συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς επηρεάζει θετικά την σχέση εκπαιδευτικών-μαθητών, την επίδοση, την διαμόρφωση και την ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών;», μπορεί να απαντηθεί μέσα από πολλές ερωτήσεις του ερωτηματολογίου. Η πλειοψηφία των μαθητών δήλωσαν πως θα προτιμούσαν να υπάρχουν δύο εκπαιδευτικοί στην τάξη διότι το μάθημα τους φάνηκε πιο ενδιαφέρον παρά το παραδοσιακό μάθημα με έναν καθηγητή. Ακόμη, η πλειοψηφία δήλωσε ότι παρατήρησαν σημαντικές αλλαγές κατά την παράδοση του μαθήματος με το μοντέλο της συνδιδασκαλίας και ότι πιστεύουν πως οι μαθητές επωφελούνται περισσότερο από αυτήν.



Περαιτέρω, το τέταρτο μέρος του ερωτηματολογίου, που αφορά την επίδοση και αξιολόγηση των μαθητών δίνει αισιόδοξα μηνύματα σχετικά με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα των μαθητών ως προς τους βαθμούς τους. Ένας από τους λόγους αυτής της βελτίωσης είναι χωρίς αμφιβολία και το γεγονός ότι οι μαθητές λαμβάνουν περισσότερη προσοχή από τον καθηγητή, με αποτέλεσμα να δείχνουν περισσότερο ενδιαφέρον στο μάθημα, όπως και το να έχουν συνεχή υποστήριξη και επεξήγηση όταν χρειάζεται.

Η τρίτη ερευνητική ερώτηση: «Πώς η συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς μεταδίδει όχι μόνο γνώσεις, αλλά αξίες και χαρίσματα στους μαθητές για μια ζωή;» μπορεί να απαντηθεί άμεσα από την έκτη ερώτηση ανοικτού τύπου. Οι μαθητές δήλωσαν ότι έμαθαν πολλά και από τους δύο καθηγητές. Από τις απαντήσεις τους διαφαίνεται ότι κάποιες από αυτές ήταν άμεσες συμβουλές από τους καθηγητές όπως για παράδειγμα το να σέβονται όλους τους συμμαθητές τους και γενικά όλους τους ανθρώπους αλλά και το να προσπαθούν να βάζουν τα δυνατά τους ότι αποτέλεσμα και αν έχουν στο τέλος. Πολλές απαντήσεις όμως προέκυψαν και από προτροπές των καθηγητών. Παραδείγματος χάριν, το να δουλεύουν ομαδικά και να ακούν τις απόψεις των άλλων, ότι υπάρχουν ορισμένοι κανόνες και όρια τα οποία πρέπει να ακολουθούν και να μην τα παραβαίνουν. Οι καθηγητές ίσως να αποτελούν τα πιο δυνατά πρότυπα στις ζωές των μαθητών μαζί με τους γονείς τους. Αυτοί οι τρεις συγκεκριμένοι παράγοντες (μαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς) οι οποίοι επηρεάζουν το έργο του σχολείου, λειτουργούν σαν φαύλος κύκλος. (Πέτρου, 2008 ). Τα παιδιά παρατηρούν τα πάντα και μιμούνται τα πάντα. Οφείλουμε να τους προσφέρουμε την καλύτερη δυνατή εκπαίδευση για να έχουν τη ευκαιρία να επιτύχουν ότι υψηλούς στόχους θέσουν για το μέλλον.

### **Συμπεράσματα έρευνας:**

Η διεξαγωγή της παρούσας έρευνας, ανταποκρίθηκε στο να απαντηθούν οι ερευνητικές ερωτήσεις οι οποίες τέθηκαν από την αρχή της διπλωματικής εργασίας. Λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα που προέκυψαν από την μελέτη περίπτωσης όπως επίσης και τους περιορισμούς που θα αναφερθούν στο τέλος, η παρούσα μελέτη κατέληξε στα πιο πάνω συμπεράσματα, σύμφωνα πάντοτε με την περίπτωση την οποία εξετάστηκε.

Τα πορίσματα της έρευνας κατέδειξαν ότι οι μαθητές γενικά είναι θετικοί ως προς την υιοθέτηση του μοντέλου συνδιδασκαλίας μέσα στην τάξη. Μέσα από τα αποτελέσματα διαφαίνεται καταρχάς πως τα σύγχρονα πολυπολιτισμικά σχολεία της Κύπρου έχουν άμεση ανάγκη από μεταρρυθμίσεις όπως το μοντέλο συνδιδασκαλίας. Η εφαρμογή του στην συγκεκριμένη περίπτωση έδειξε πως βοηθάει τους μαθητές στην επίδοση τους αλλά ταυτόχρονα τους δίνει σημαντικά εφόδια για καλλιέργεια κοινωνικών ικανοτήτων και αξιών που θα τους χρησιμεύσουν και στην μετέπειτα ζωή τους.

## **5.2 Περιορισμοί της έρευνας**

Ένας από τους περιορισμούς της παρούσας ερευνητικής εργασίας είναι ότι η συγκεκριμένη έρευνα αποτελεί μια μελέτη περίπτωσης η οποία πραγματοποιήθηκε σε μια συγκεκριμένη τάξη ενός σχολείου το οποίο ανήκει στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και έτσι τα αποτελέσματά της δεν μπορούν να γενικευτούν.

Επιπρόσθετα, ο αριθμός του δείγματος είναι αρκετά μικρός μιας και έλαβαν μέρος στην έρευνα μόνο είκοσι μαθητές της πρώτης τάξης γυμνασίου. Για να ήταν πιο αντιπροσωπευτικό το δείγμα θα ήταν καλύτερα να λάμβαναν μέρος περισσότεροι μαθητές αλλά λόγω του το μοντέλο της συνδιδασκαλίας υιοθετήθηκε μόνο σε ορισμένα τμήματα του σχολείου δεν ήταν εύκολο να επιτευχθεί κάτι τέτοιο.

Παράλληλα, περιορισμό στην παρούσα έρευνα αποτέλεσε και το γεγονός ότι η έρευνα διεξήχθη μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα γεγονός που δεν επέτρεψε να επεκταθεί η έρευνα και σε άλλα σχολεία που ανήκουν σε διαφορετικές περιφέρειες έτσι ώστε το δείγμα να είναι από διαφορετικές ομάδες ατόμων.

Τέλος, εξίσου σημαντικός περιορισμός που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι το ότι στην έρευνα δεν συμμετείχαν καθόλου εκπαιδευτικοί.

### **5.3 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα**

Μερικοί από τους περιορισμούς της έρευνας δίνουν τροφή για προτάσεις περαιτέρω έρευνας στο μέλλον σχετικά με αυτό το θέμα. Παραδείγματος χάριν:

- Μελέτη του θέματος με δείγμα από διάφορα σχολεία της Κύπρου τα οποία έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα της ΑΝΑΔ.
- Μελέτη του θέματος από την πλευρά των εκπαιδευτικών και των διευθυντών των σχολείων της Κύπρου.

---

---

## *Βιβλιογραφία*

---

---

### Ξενόγλωσση:

- [1] Abdallah, J. (2009) *Benefits of Co-Teaching for ESL Classrooms*. Academic Leadership v7 no.1. Retrieved from Wilson Web ISSN:153-7812 on June 6, 2016
- [2] Basso, D. & McCoy, N. (2007). *The Co-teaching manual: How general education and special education teachers work together to educate students in an inclusive classroom*. Columbia, SC: Twin Publication
- [3] Berry, B., Daughtrey, A & Wieder, A., (2009). *Collaboration: Closing the Effective Teaching Gap*, Center for Teaching Quality (CTQ), ERIC (8-5-2016)
- [4] Cook, L. (2004). *Co-Teaching: Principles, practices, and pragmatics*. New Mexico Public Education Department Quarterly Special Education Meeting (Albuquerque, NM) (Participants' Guide). ERIC Documentation Reproduction Service, No. ED486454
- [5] Cook, L. & Friend, M., (1991). *Principles for the practice of collaboration in schools, Preventing School Failure*, 35 (4), pp. 6-9
- [6] DeFrance Schmidt, S. A. (2008). *The Power Of Co-teaching: Predictors Of Attitudes On Elementary ESL/General Education Co-teaching*. Hamline University, Saint Paul, Minnesota.
- [7] Dugan, Kimberly & Letterman, Margaret. (2008). *Student Appraisals of Collaborative Teaching*. *College Teaching*, v. 56 no. 1, p. 11-15. (ERIC Document)
- [8] Eisenhardt, K. (2002). *Building theories from case study research*. In A. Hubermann and E.W. Miles (eds) *The Qualitative Researcher's Companion*. London: Sage.
- [9] Fontana, K.C. (2005). *The effects of co-teaching on the achievement of eighth grade students with learning disabilities*. *The Journal of At risk Issues*, 11(2), pp. 17-23.
- [10] Friend, M. & Cook, L. (1996a). *Interactions: Collaboration skills for school professionals*. White Plains: Longman

- [11] Friend, M. & Cook, L. (1996b). *The Power of 2: Making a difference through co-teaching* [Videotape]. (Available from the Forum on Education, Smith Research Center, Suite 103, Indiana University/On-site, Bloomington)
- [12] Gately, S.E. & Gately, F.J. (2001). *Understanding Co-teaching Components*. *Teaching Exceptional Children*, 33(4), pp.40-47
- [13] Goddard, Y. L., Miller, R., Larsen, R., Goddard, R., Jacob, R., Madsen, J. & Schroeder, P., (2010). *Connecting principal leadership, teacher collaboration and student achievement with a student*, Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, (Denver, CO) ERIC (28-4-2016).
- [14] Heck, T. W., & Bacharach, N. (2010). *Mentoring teacher candidates through co-teaching: Collaboration that makes a difference*. St. Cloud, MN: St. Cloud Teacher Quality Enhancement
- [15] Jang, S. (2006). *Research on the Effects of Team Teaching upon Two Secondary School Teachers*. *Educational Research*, 48(2), 177-194. (ERIC Document Reproduction Service No. EJ737416)
- [16] Javeau, Claude (2000). *Η έρευνα με ερωτηματολόγιο: το εγχειρίδιο του καλού ερευνητή*. Αθήνα: Τυπωθήτω, Γιώργος Δαρδανός.
- [17] Keefe, E., Moore, V., & Duff, F. (2003). *The four “knows” of collaborative teaching*. *Teaching Exceptional Children*, 36(5), 36-42.
- [18] Kohler-Evans P.A. (2006) *Co-Teaching: How to make This Marriage Work in Front of the Kids*. *Education* (Chula Vista, California) v12 no.2 p260-264. Retrieved from Wilson Web ISSN: 0013-1172 on June 6, 2016.
- [19] Magiera, K., Simmons, R., Marotta, A., & Battaglia, B. (2005). *A co-teaching model: A response to students with disabilities and their performance on NYS assessments*. *School Administrators Association of New York Journal*, 34(2),1-12
- [20] Murawski, W. W. (2013). *Investigating the three pillars of co-teaching: Co-planning, co-instructing and co-assessing*. Πρακτικά συνεδρίου CEC 3-6/4/2013 San Antonio, ΗΠΑ.
- [21] Murawski, W. & Dieker, L. (2004). *Tips and strategies for co-teaching at the secondary level*. *Teaching Exceptional Children*, 36(5), 52-58
- [22] Roth, W.M., & Tobin, K. (2004). *Co-teaching: From praxis to theory*. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 10, 161-180

- [23] Scruggs, E. Mastropieri A. & Mcduffie A. (2007). *Co- Teaching in Inclusive Classrooms: A Metasynthesis of Qualitative Research. Exceptional Children*. Vol. 73, No. 4, pp. 392-416
- [24] Sileo, M.J. & Van Garderen, D. (2010). *Creating Optimal Opportunities to Learn Mathematics. Blending Co-Teaching Structures with Research Based Practices*. *Teaching Exceptional Children*, 42(3), pp. 14-21
- [25] Silverman, D. (2005). *Doing Qualitative Research: A Practical Handbook*. 2<sup>nd</sup>. Ed. London: Sage Publications.
- [26] Stake, Robert. (1998). "Case Studies" in: Norman Denzin & Yvonna Lincoln. (eds.): *Strategies of Qualitative Inquiry*. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage.
- [27] Villa, R., Thousand, J., & Nevin, A. (2004). *A guide to co-teaching: Practical tips for facilitating student learning*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- [28] Walther-Thomas, C. (1997). *Co-Teaching Experiences: The Benefits and Problems that Teachers and Principals Report over time*. *Journal of Learning Disabilities*, 30, pp.395-407.
- [29] Walther-Thomas, C., Bryant, M. & Land, S. (1996). *Planning for Effective Co Teaching: The Key to Successful Inclusion*. *Remedial and Special Education*, 17, pp. 255-264.
- [30] Yin, R. (2003) *Case Study Research. Design and Methods*. 3rd edition. Sage: London.

### **Ελληνική:**

- [31] Μιχαηλίδης, Κ.Θ. (2009). *Συνεκπαίδευση Και Αναπηρία*. Αθήνα: Παπασωτηρίου.
- [32] Πέτρου, Στ. (2008). *Σχολεία χωρίς τείχη*. Αθήνα: Γκιούρδας
- [33] Πολυχρονοπούλου, Σ. (2003). *Παιδιά Και Έφηβοι Με Ειδικές Ανάγκες και υνατότητες. Σύγχρονες Τάσεις Εκπαίδευσης Και Ειδικής Υποστήριξης*. Αθήνα: Ατραπός.

**Διαδίκτυο:**

- [34] Almon S, Feng J, 2012. *Co-Teaching vs. Solo-Teaching: Effect on Fourth Graders' Math Achievement*, τελευταία πρόσβαση 18/6/2016, <<http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED533754.pdf>>
- [35] *Some approaches to Co-teaching* 2010-2011, τελευταία πρόσβαση 1/6/2016, <[http://www.asdk12.org/depts/hr/student\\_teaching/PDF/The\\_Power\\_of\\_2.pdf](http://www.asdk12.org/depts/hr/student_teaching/PDF/The_Power_of_2.pdf)>
- [36] St. Cloud State University 2012, Used with permission by the University of Minnesota-Twin Cities' Educator Development & Research Center (EDRC) for the TERI Network, Τελευταία πρόσβαση 3/7/2016, <<http://www.cehd.umn.edu/teri/co-teaching/foundations/Research.html>>
- [37] Καραγιάννη Ε, Κλαδάκης Ι, *Συνεργασία και αλληλεπίδραση μεταξύ των δασκάλων*, τελευταία πρόσβαση 21/5/2016, <[http://www.elliepek.gr/documents/60\\_synedrio\\_eisigiseis/61\\_karagianni\\_kladakis.pdf](http://www.elliepek.gr/documents/60_synedrio_eisigiseis/61_karagianni_kladakis.pdf)>
- [38] Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού 2016, *Διαπολιτισμική αγωγή και εκπαίδευση*, τελευταία πρόσβαση 14/6/2016, <<http://www.moec.gov.cy/dde/diapolitismiki/index.html>>

## Παραρτήματα

### Παράρτημα Ι – Δείγμα Ερωτηματολογίου

#### ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Τίτλος Διπλωματικής Έρευνας: «Συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς. Πως εφαρμόζεται, πως επηρεάζει θετικά την σχέση εκπαιδευτικών-μαθητών, την επίδοση, την διαμόρφωση και την ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών, αλλά και πως τους μεταδίδει αξίες και χαρίσματα για μια ζωή».

Αγαπητοί φίλοι και φίλες,

Το ερωτηματολόγιο που κρατάτε στα χέρια σας, αποτελεί εργαλείο συλλογής δεδομένων με σκοπό να με βοηθήσει στη Διπλωματική έρευνα την οποία συγγράφω στα πλαίσια της απόκτησης του Μεταπτυχιακού Προγράμματος της Δημόσιας Διοίκησης (ΜΡΑ) που παρακολουθώ.

Σας παρακαλώ απαντήστε σε όλες τις ερωτήσεις. Η βοήθεια σας είναι σημαντική!

Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο.

**Ξεκινάμε!**

**Μέρος Α:** Παρακαλώ απαντήστε.

1. Φύλο (σημειώστε με √):                      Αγόρι                       Κορίτσι
2. Από πού κατάγεσαι:  
 Α) Κύπρο    Β) Αγγλία    Γ) Γεωργία    Δ) Συρία    Ε) Άλλη χώρα
3. Έχεις γεννηθεί στην Κύπρο;  
 Α) ΝΑΙ                      Β) ΟΧΙ
4. Εάν απάντησες όχι στην ερώτηση 3, τότε πόσα χρόνια κατοικείς στην Κύπρο;  
 Α) 1-2            Β) 3-5            Γ) 6-8            Δ) 9-11            Ε) Πάνω από 11



**Μέρος Β:** Παρακαλώ απαντήστε με ✓ όπου θεωρείται εσείς πως σας εκφράζει καλύτερα.

<u>ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ</u>	ΝΑΙ	ΟΧΙ
1. Γνωρίζεις τι είναι η συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς;		
2. Μήπως μάθατε τι είναι πριν από λίγους μήνες με αφορμή την άφιξή μου;		
3. Φέτος που είχατε την εμπειρία να ζήσετε το μοντέλο της συνδιδασκαλία από δύο καθηγητές σας άρεσε;		
4. Προτιμάτε το να υπάρχουν δύο εκπαιδευτικοί στην τάξη;		
5. Θα θέλατε να υπάρχει συνδιδασκαλία σε όλα τα μαθήματα και τάξεις του σχολείου;		
6. Σας φάνηκε πιο ενδιαφέρον το μάθημα με την συνδιδασκαλία παρά το παραδοσιακό μάθημα που κάνατε;		
7. Βρήκατε τον βοηθό εκπαιδευτικό χρήσιμο;		
8. Υπήρχε καλή συνεργασία ανάμεσα στους δύο εκπαιδευτικούς;		
9. Το γεγονός ότι ο βασικός εκπαιδευτικός είναι αρκετά πιο μεγάλος σε ηλικία από τον βοηθό εκπαιδευτικό έχει σημασία για εσάς;		
10. Παρατήρησες σημαντικές αλλαγές κατά την παράδοση του μαθήματος με το μοντέλο της συνδιδασκαλίας;		
11. Θεωρείς ότι οι μαθητές επωφελείστε περισσότερο όταν υπάρχει συνδιδασκαλία από δύο καθηγητές;		
12. Η σχέση μεταξύ των δύο καθηγητών σου εμπνέει εμπιστοσύνη και νιώθεις πως είναι εδώ για σένα;		

**Μέρος Γ:** Απαντήστε με δικά σας λόγια στις παρακάτω ερωτήσεις.

1. Μπορείτε να γράψετε με λίγα λόγια τι είναι η συνδιδασκαλία από δύο καθηγητές;

---

---

2. Γράψετε κάτι που σας άρεσε κατά την περίοδο της συνδιδασκαλίας.

Μου άρεσε

---

3. Γράψετε κάτι που δεν σας άρεσε κατά την περίοδο της συνδιδασκαλίας.

Δεν μου άρεσε

---

4. Σε τι βρήκατε χρήσιμο τον βοηθό εκπαιδευτικό;

---

---

5. Τι σου κάνει μεγαλύτερη εντύπωση από τους καθηγητές σου;

---

6. Εκτός από την ύλη του σχολείου, τι άλλο έμαθες από τους καθηγητές σου που θα σου χρησιμεύσει;

---

---

**Μέρος Δ:** Επίδοση / Αξιολόγηση μαθητών (Κυκλώστε)

<b>ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ</b>					
1. Τι βαθμό είχες στον έλεγχο σου το πρώτο τρίμηνο στα Αγγλικά;	A	B	Γ	Δ	E
2. Τι βαθμό πιστεύεις πως θα έχεις στον έλεγχο σου το δεύτερο τρίμηνο στα Αγγλικά;	A	B	Γ	Δ	E

*Σας ευχαριστώ πολύ!*

## Παράρτημα II - Επιστολή Συγκατάθεσης Γονέων

### Επιστολή Συγκατάθεσης

Αγαπητοί γονείς,

Ονομάζομαι Ελεάνα Τσέλεπου και την συγκεκριμένη χρονική περίοδο εργάζομαι στο Γυμνάσιο Παναγίας Θεοσκεπάστης Πάφου ως Αγγλικός σύμφωνα με το σχέδιο τοποθέτησης ανέργων νέων πτυχιούχων για απόκτηση εργασιακής πείρας σε επιχειρήσεις / οργανισμούς μέσω της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου ( ΑΝΑΔ).

Καθήκον μου είναι η ετοιμασία σχεδίων μαθήματος, αναλήψεις διδασκαλίας, αναπληρώσεις και φυσικά η παρακολούθηση των μαθημάτων που διεξάγονταν από τον άλλο συνάδελφο εκπαιδευτικό.

Έχω σπουδάσει Αγγλική Γλώσσα και Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και αυτή την περίοδο φοιτώ παράλληλα στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου για να αποκτήσω Μάστερ στην Δημόσια Διοίκηση με κατεύθυνση την Εκπαιδευτική Διοίκηση. Για τον σκοπό αυτό, οφείλω να συγγράψω μια διπλωματική έρευνα στην οποία ζητώ την συγκατάθεση σας για να έχω την βοήθεια των παιδιών σας ώστε να απαντήσουν σε ένα ερωτηματολόγιο σχετικό με την έρευνα.

Η διπλωματική έρευνα έχει ως τίτλο: *«Συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς. Πως εφαρμόζεται, πως επηρεάζει την επίδοση των μαθητών αλλά και πως επιδρά στην διαμόρφωση και ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών».*

Σας εγγυούμαι πως τα ερωτηματολόγια θα απαντηθούν και θα παραμείνουν **ανώνυμα**.

Εάν είστε σύμφωνοι με το να συμμετέχει το παιδί σας παρακαλώ συμπληρώστε πιο κάτω, ώστε να επιστραφεί πίσω η επιστολή.

.....  
Συγκατάθεση συμμετοχής του παιδιού στην διπλωματική έρευνα:

Εγώ ο/η..... δίνω την συγκατάθεσή μου όπως το παιδί μου.....  
 μαθητής της.....τάξης του Γυμνασίου Παναγίας Θεοσκεπάστης Πάφου συμμετέχει στην  
 διπλωματική έρευνα.

Υπογραφή γονέα ή κηδεμόνα

Ημερομηνία

**Παράρτημα Ι – Πίνακες**

Πίνακας 1: Χρόνια παραμονής στη Κύπρο.

<b><u>Χρόνια παραμονής στη Κύπρο</u></b>	<b><u>Ποσοστό μαθητών (%)</u></b>
1-2 χρόνια	0
3-5 χρόνια	28.5714286
6-8 χρόνια	28.5714286
9-11 χρόνια	28.5714286
Πάνω από 11 χρόνια	14.2857143

Πίνακας 2: Ερωτήσεις- απαντήσεις σχετικά με την συνδιδασκαλία.

<b><u>Ερωτήσεις</u></b>	<b>ΝΑΙ (n)</b>	<b>%</b>	<b>ΟΧΙ (n)</b>	<b>%</b>
1. Γνωρίζεις τι είναι η συνδιδασκαλία από δύο εκπαιδευτικούς;	16	80%	4	20%
2. Μήπως μάθατε τι είναι πριν από λίγους μήνες με αφορμή την άφιξή μου;	15	75%	5	25%
3. Φέτος που είχατε την εμπειρία να ζησετε το μοντέλο της συνδιδασκαλία από δύο καθηγητές σας άρεσε;	18	90%	2	10%
4. Προτιμάτε το να υπάρχουν δύο εκπαιδευτικοί στην τάξη;	18	90%	2	10%
5. Θα θέλατε να υπάρχει συνδιδασκαλία σε όλα τα μαθήματα και τάξεις του σχολείου;	17	85%	3	15%
6. Σας φάνηκε πιο ενδιαφέρον το μάθημα με την συνδιδασκαλία παρά το παραδοσιακό μάθημα που κάνατε;	18	90%	2	10%
7. Βρήκατε τον βοηθό εκπαιδευτικό χρήσιμο;	17	85%	3	15%
8. Υπήρχε καλή συνεργασία ανάμεσα στους δύο εκπαιδευτικούς;	18	90%	2	10%

9. Το γεγονός ότι ο βασικός εκπαιδευτικός είναι αρκετά πιο μεγάλος σε ηλικία από τον βοηθό εκπαιδευτικό έχει σημασία για εσάς;	18	90%	2	10%
10. Παρατήρησες σημαντικές αλλαγές κατά την παράδοση του μαθήματος με το μοντέλο της συνδιδασκαλίας;	17	85%	3	15%
11. Θεωρείς ότι οι μαθητές επωφελείστε περισσότερο όταν υπάρχει συνδιδασκαλία από δύο καθηγητές;	17	85%	3	15%
12. Η σχέση μεταξύ των δύο καθηγητών σου εμπνέει εμπιστοσύνη και νιώθεις πως είναι εδώ για σένα;	17	85%	3	15%

Πίνακας 3: Επίδοση/ Αξιολόγηση μαθητών.

<b><u>Ερωτήσεις</u></b>	<b>A</b>	<b>B</b>	<b>Γ</b>	<b>Δ</b>	<b>E</b>
1. Τι βαθμό είχες στον έλεγχο σου το πρώτο τρίμηνο στα Αγγλικά;	55% (n=9)	20% (n=4)	5% (n=1)	20% (n=4)	10% (n=2)
2. Τι βαθμό πιστεύεις πως θα έχεις στον έλεγχο σου το δεύτερο τρίμηνο στα Αγγλικά;	60% (n=12)	15% (n=3)	15% (n=3)	10% (n=2)	-